INTERVJUU

Uuele ministrile on palju ette ära tehtud

"Ma lähen ära rahuliku tundega, sest palju on ära tehtud," ütleb rahandusministri ametist lahkuv **Sven Sester**. Küll aga on tal kahju sellest, et ei saa Euroopa eesistujana Euroopa rahandustemaatikat juhtida. ▶ 6–7

ÄRIPLAAN

Toetused rikuvad põllumehe ära

Põllumeeste ühistu KEVILI nõukogu esimees Jaak Läänemets tahaks, et toetusi jagataks vähem, sest tema meelest rikub võõras raha põllumehe ära. Ka värske valitsus jagab peenraha, et põllumehed ei lärmaks. ▶ 10

INVESTOR

Analüüs kaevas välja põnevad kasvuaktsiad

Võtsime vaatluse alla viimase 20 aasta olulisemate börsiindeksite aktsiad ja reastasime selles ajavahemikus kõige suuremat tulu toonud väärtpaberid. Euroopas üllatas kasvuga Luksemburgi laborikontsern. ▶ 14–15

Äripäev

Ausalt ja kartmatult

PÄEVA TEGIJA ▲

Märt Ots hakkab RKASi lammutama

Konkurentsiameti arvates peaks riigiasutuste kontoripindade turu avama vabale konkurentsile ja analüüsima, kas Riigi Kinnisvara AS peaks üldse turutingimustel konkureerima. "Eeldatakse, et RKAS käitub nagu iga teine ettevõtja, aga tegelikult toimib ta turul teiste pakkujatega võrreldes eelistingimustel," seisab ameti juhi **Märt Otsa** karmis kirjas rahandus- ja justiitsministrile. RKAS on ametlikult ka kompetentsikeskus, aga takkapihta tegutseb firma kontoripindade üürileandjana.

▶ Loe lisaks lk 9

Teisipäev, 13. juuni 2017
nr 113 (5711) **3 eurot**

EUR/USD	USD/EUR	EUR/SEK	EUR/RUB	NordPool	Euribor
1,1176 ▼	0,8948 ▲	9,7615 ▲	63,6657 ▲	27,47 ▼	-0,264 ▼

MAKSUVAIDLUSED

Vaidleb vähem, võidab rohkem

▲ **Maksuameti tulude osakonna talitusejuhataja Airi Jansen-Uueda sõnul on kõige jõulisem variant nõuda maksuvõlg sisse juhatuse liikmelt.** FOTO: ANDRES HAABU

Viimase nelja aastaga on maksuameti kohtuvaidluste arv kukkunud ligi kolmandiku võrra, kuid samas võidab amet juba peaaegu üheksa vaidlust kümnest. ▶ 4–5

TELLIJATELE: Eesti parim sekretär Virge Martin hindab kõrgelt vastutust ja otsustusvabadust. ▶ Sekretär.ee

LÜHIDALT

Kaks Tõniste kinnistut arestitud

"Aktuaalsele kaamerale" teadaolevalt on kohus prokuratuuri palvel arestinud uuele rahandusministrile Toomas Tõnistele kuuluvad kaks kinnistut, mida on parendatud väljapetetud PRIA rahaga. Tõniste ise kahtlustatav pole. Kriminaalmenetluses on kahtlustatavaks tunnistatud perekond Tõniste äripartner ja Ingrid Tõniste vend Erik Nigola, kirjutas ERR.
"Erik Nigolat kahtlustatakse soodustuskelmuses, mis seineb selles, et PRIA-lt peteti välja peaaegu pool miljonit eurot," rääkis riigiprokurör Eve Olesk "Aktuaalsele kaamerale".

Tõnu Väät lahkus Ekspress Meedia juhatusest

Ekspress Grupp teatas eile, et Ekspress Meedia nõukogu kutsus juhatusest tagasi juhatuse esimehe Tõnu Väädi.
Lakoonilises börsiteates märgitakse, et tagasikutsumise alus on Väädi avaldus.
Ekspress Meedia uueks juhatuse esimeheks saab Ekspress Grupi juhatuse liige Andre Veskimeister.

Soome peaminister saatis valitsuse laiali

Nädalavahetusel Eestis väisanud Soome peaminister Juha Sipilä saatis eile valitsuse laiali, sest ei pea võimalikuks koostööd koalitsiooni kolmanda osapoole, põlissoomlaste uue juhi Jussi Halla-ahoga.
Sipilä on öelnud, et suudab uude koalitsiooni saada põlissoomlaste asemel kristlikud demokraadid ja Rootsi Rahvapartei.

Regionaalhaigla

SA Põhja-Eesti Regionaalhaigla on Eesti juhtiv tervishoiuasutus ja tervishoiusektori innovatsiooni eestvedaja. Ligi 4000 töötajaga tipphaigla koosseisus on seitse kliinikut 32 erialakeskusega, mis tagavad kõrgel tasemel eriarstiabi pea kõigil erialadel. Tõhusatel infotehnoloogilistel lahendustel on oluline raviprotsesse ja haigla efektiivset toimimist toetav roll. Infotehnoloogia arendamine on Regionaalhaigla prioriteet ja haigla on aktiivne eestvedaja tervishoiu valdkonna digilahenduste arendamisel.

SA Põhja-Eesti Regionaalhaigla korraldab avaliku konkursi Tallinnas, J. Sütiste tee 19 asuvate äriruumide üürile andmiseks meditsiiniseadmete ja abivahendite müümiseks ja rentimiseks.

Konkursi tingimuste, korra ja üürile antava pinna kohta saab lisainfot:
Tõnu Talisainen, tel 617 2015,
tonu.talisainen@regionaalhaigla.ee
Pakkumuste esitamise tähtaeg on
22. juuni 2017, kell 10.00.

www.regionaalhaigla.ee

KOHTUPROTSESS

Savisaare istung lõppes 40 minutiga

Eilne hommik Harju maakohtu ukse ees, kuhu oli ladistava vihma eest varjunud trobikond ajakirjanikke, meenutas lõunamaist turuplatsi, kus käib tohutu sagimine ja sahmimine.

MARI METS
mari.mets@aripaev.ee
Äripäev

Ainult et rõõmsate tervituste ja mütsikergituste asemel laksatasid mustad vihmavarjud katuse alla jõudes kinni ja nendega tehti teed ajakirjanike barrikaadist läbimurdmiseks.

Need olid süüdistatavad ja nende esindajad – keskerakondlased Edgar Savisaar, Kalev Kallo ja Priit Kutser, ärimehed Alexander Kofkin, Vello Kunman, Hillar Teder, Aivar Tuulberg ja süüdistuse järgi altkäemaksu vahendanud Villu Reiljan ning samuti süüdistuse saanud MTÜd Keskerakond esindanud Enn Eesmaa.

Enamik kohtusaali saabuvaid süüdistatavaid oleks justkui oma keele anna neelanud. Keegi ennast kohtumaja uksel mõista-

> **Teil on toimikud olemas, lugege läbi ja näidake see koht, kus küsiti, anti, võeti.**
> **Aivar Tuulberg**

VAATA VIDEOT

"Hirmus sebimine kohtumajas"
12. juuni 2017
www.aripaev.ee/videod

LENNUÜHENDUS

Ettevõtjad on valmis Pärnu lennujaama üleval pidama

Ettevõtjad on valmis panustama pärast Pärnu lennujaama remonti selle kulude katmisesse.

Valitsus teatas mais, et investeerib järgmisel aastal Pärnu ja Kärdla lennujaama 21 miljonit eurot. Investeeringu tingimus on, et lennujaama käivitumisel kasvavad käitamiskulud jäävad kohaliku kogukonna kanda.

Teki- ja padjatootja ASi Wendre juhatuse liige Vahur Roosaar kinnitas reedel kohtumisel kohalike omavalitsuse esindajatega, et ettevõtjad on valmis lennujaama toimimisse panustama. "Lennujaama taaskäivitamine muudab piirkonna majanduskeskkonna atraktiivsemaks ja on aluseks majanduskasvule. See avab Pärnumaale uusi võimalusi ja aitab kaasa ka välisinvesteeringute toomisele," kommenteeris Roosaar Pärnu Omavalitsuste Liidu pressiteate vahendusel.

ASi Tervis juhataja Jaan Ratniku sõnul ei kiida ettevõtjad heaks riigi käitumist, kus regioone koheldakse erinevalt. "Näiteks Tartu ja Kuressaare lennuvälja kulud on riigi kanda. Sellise taristu käigushoidmine ongi riigi ülesanne," ütles Ratnik.

Tema sõnul on Pärnu majutusasutustel vaja leida uusi turgusid ja jõukamaid kliente, sest üha vähem turiste on valmis Pärnusse tulema bussiga. "Meie ainus võimalus konkurentsis püsimiseks ongi tellimuslendude käivitamine. Pikaajaliselt peaksime võtma eesmärgiks ka regulaarliinid," lisas Ratnik.

Audru ringrada haldava MTÜ A2 Racingu juht Andres Hall ütles, et lennujaamal on piirkonnale laiem mõju. "Küsimus pole ainult majutusettevõtetes, lennuühendus toob piirkonna rahvusvaheliste üritustele kaardile ja avab meile praegu suletud uksi," märkis Hall.

ÄRIPÄEV.EE

◀Süles tulihingeliselt toetajalt Ljudmillalt saadud roosid, saabus Edgar Savisaar tema üle peetavale kohtuprotsessile.
FOTOD: ANDRAS KRALLA

▲Kohtualused Hillar Teder ja Vello Kunman.

gi ajakirjanike pärimise peale süüdi ei tunnistanud ega avaldanud ka pika ja piinarikka protsessi vältimiseks huvi kohtuga kokkuleppele minna.

Kõlama jäi napp "Ei kommenteeri." "Mina ei tunne, et ma oleksin seadusega pahuksisse läinud," sõnas keskerakondlane Kalev Kallo. "Teil on toimikud olemas, lugege läbi ja näidake see koht, kus küsiti, anti, võeti," manitses suurettevõtja Aivar Tuulberg kohtumajja sisenedes. "Kindlasti mitte," vastas Hillar Teder küsimusele, kas ta on Edgar Savisaarele altkäemaksu maksnud.

Tervise teema taas kõne all

Ajakirjanike ees vaikinud Edgar Savisaar suhtles isegi kohtuga vaid oma advokaadi papagoina: kohtu küsimustele vastas kaitsja Oliver Nääs vaikselt "jah" või "ei" ja Savisaar kordas järele.

Ligi sajaistungiliseks planeeritud protsessi avang kestis 42 minutit. Täna algab päev Savisaare tervist hinnanud kohtuekspertiisi instituudi (EKEI) ekspertkomisjoni esimehe Marika Väli ülekuulamisega. Seda taotles Savisaare kaitsja Nääs, kelle sõnul polnud ekspertiisiakti põhjal päris selge, millistel tingimustel peaks Savisaar tema kehva tervist silmas pidades ikkagi istungitel osalema.

Riigiprokurör Steven-Hristo Evestus avaldas eile lootust, et tänasel istungil saab pärast EKEI eksperdi ülekuulamist kõlada ka prokuröri avakõne ja ülevaade tõenditest.

KOHUS

Terrorismitoetaja jätkab vanglas

Kohus ei rahuldanud Eesti esimese terroriprotsessi käigus süüdi mõistetud Ramil Khalilovi ennetähtaegse vabastamise taotlust.

Khalilov taotles enda vabastamist elektroonilise valve alla, kuid eilse määrusega jättis Harju maakohus ta vabastamata. Tema vabastamise küsimust võib uuesti arutada kuue kuu möödumisel selle määruse jõustumisest. Määruse peale saab esitada 15 päeva jooksul Harju maakohtule määruskaebuse.

Kohtu hinnangul on kinnipeetava tingimisi ennetähtaegne vabastamine ennatlik. Khalilovi vabastamist ei pooldanud ka Tallinna Vangla ega prokurör.

Tallinna Vangla iseloomustuses on märgitud Khalilov kui kõrgohtlik kurjategija. Prokurör põhjendas oma seisukohta sellega, et Khalilov on pannud toime raske esimese astme kuriteo, mis ohustab rahvusvahelist julgeolekut.

ÄRIPÄEV.EE

LENNUÜHENDUS

Tallinna õhuvärav paisub rekordsammul

Mais läbis Tallinna lennujaama aasta varasemaga võrreldes 16% rohkem reisijaid ning liigutakse rekordigraafikus.

"Möödunud aasta lõpetasime kõigi aegade parima tulemusega, teenindasime 2,2 miljonit reisijat. Tänavu liigume juba uue rekordi graafikus ning loodame aasta lõpuks teenindada 2,5 miljonit reisijat," ütles Tallinna Lennujaama turundusdirektor Eero Pärgmäe pressiteate vahendusel.

Mais teenindas Tallinna lennujaam rekordilised 233 000 reisijat ja möödunud reedel läbis Tallinna lennujaama ka miljones reisija sel aastal.

Kasvu põhjus on lennuvõimaluste avardumine otselendude võrgustikku lisandunud uute lennufirmade ja sihtkohtade kaudu. Mais avati lennuliin Peterburi, Hamburgi, Odessasse, Rijekasse, Ateenasse ja Thessalonikisse. Uue lennufirmana lisandus mais Venemaa operaator Rusline. Lennugraafikut on tihendatud Stockholmi, Varssavi, Londoni ja Vilniuse otseliinil. Kokku toimusid maikuus otselennud 34 sihtkohta.

ÄRIPÄEV.EE

toimetaja Harry Tuul
tel 667 0111
toimetajad@aripaev.ee

Äripäev
13. juuni 2017

▶ **Maksuekspert Ranno Tingase sõnul loobutakse sageli vaidlemisest, kui summad on väikesed või teemad ebaolulised.** FOTO: ANDRES HAABU

MAKSUVAIDLUSED

Maksuamet kasvatab kohtutes võiduskoori

Maksuamet, kellel on järjest vähem maksuvaidlustega kohtuasju, on kohtus üha võidukam.

KRISTEL HÄRMA
kristel.harma@aripaev.ee
Äripäev

Maksuameti kohtuvaidluste võiduprotsent hakkab lähenema 90-le, kuid üha enam lahendab amet vaidlused kohtusse minemata. Maksuameti avalike suhete juhi Rainer Lauritsa sõnul on aastate jooksul paljudes küsimustes kohtupraktika välja kujunenud ja maksuseaduste rakendamine saanud parema selguse. Lisaks suhtleb amet maksumaksjatega aktiivsemalt ning nii tehakse deklaratsioone ka vabatahtlikult korda.

Maksumaksjate liidu juhatuse liige Lasse Lehis ei välista varianti, et maksuamet ongi seadnud eesmärgiks suurema võiduprotsendi ja protsenti vähendavatest asjadest loobutakse. Sellist suunda aga ei pea Lehis õigeks, sest nii võib juhtuda, et mingisuguste pettuste puhul ei võeta seisukohta, kuigi võiks riskida ja proovida.

"Kui nad sellisest eesmärgist lähtuvad, võib see tähendada maksude optimeerijatele, et tuleb uusi skeeme välja mõelda, et siis loota selle peale, et maksuamet ei taha oma protsenti ära rikkuda ja käib ainult sissetallatud rada," mõtiskles ta.

Ühest äärmusest teise

Lehise sõnul on iseenesest hea, kui maksuamet liialt suuri riske ei võta, kuid see võib samas anda vale signaali. "Kui näiteks panditulumaksuga seoses on maksuametile ette heidetud, et nad ei julge nii-öelda minna ja lammutada, siis võib see tagasilöök olla. Mingi hetk me ise süüdistasime vastupidi, kui Sylvesteri vaidlused olid, et mindi väga suurt riski võtma. Kui nüüd teise äärmusesse minna, siis see võib lihtsalt vale signaali anda."

Üheks kohtuskäimise vähenemise põhjuseks pakuvad maksueksperdid nii-öelda OÜtamises suurema selguse saabumist. Maksumaksjate liidu juhatuse liige Lehis ütles, et see võib olla näide sellest, et asjad on selgeks vaieldud ja on rohkem olukordi, kus maksumaksjal ei ole mõtet kohtusse minna, sest on teada, et sama protsess on varem maksuameti võiduga lõppenud. Siis saab loota vaid sellele, et kaasus on kuidagi eriline või teistmoodi, mis vajaks uut lähe-

> **Selliseid standardolukordi on juurde tulnud, kus on riigikohtu lahend ees ja mustrid paigas.**
>
> **maksumaksjate liidu juhatuse liige Lasse Lehis**

KOMMENTAAR

Laekumiste maht liigub tõusvas joones

AIRI JANSEN-UUEDA
maksuameti tulude osakonna talitusejuhataja

Jooksvate maksude laekumine on väga heal tasemel, püsides 100% ligi.

Järgnevasse kalendriaastasse kandub hinnanguliselt 0,5% jooksva aasta kohustustest. Kohustused, mis läbivad kohtuvaidluseid või mille määramiseks teeb maksuhaldur haldusmenetlusi, laekuvad suures osas viivitusega. Laekumisi on ka maksuvõla ajatamise tõttu, mis tähendab, et 2016. aastal jõustunud kohtuvaidluste laekumise kohta infot anda on liiga vara.

Kõige jõulisemaks meetmeks maksuvõla sissenõudmisel on äriühingu maksuvõla eest kohustuse määramine juhatuse liikmele. Need otsused läbivad enamikus ka kohtumenetluse. Alates 2007. aastast on maksuhaldur määranud sellist solidaarvastutust 610 isikule kokku kogusummas 66,8 miljonit eurot, sellest 4,4 miljonit eurot 2016. aastal. Kõikide nende aktide katteks on maikuu alguse seisuga laekunud veidi enam kui 8 miljonit eurot ehk ligikaudu 12%. Keskmiselt on nende katteks viimase kolme aastaga laekunud 1,6 miljonit eurot aastas.

Kohtuvaidlused ei avalda negatiivset mõju laekumise määrale, küll aga võla sissenõudmise perioodile. Samas on laekumise maht jooksvalt tõusvas joones.

STATISTIKA

Maksuameti kohtuvaidluste arv languses

lahendid haldusasjades

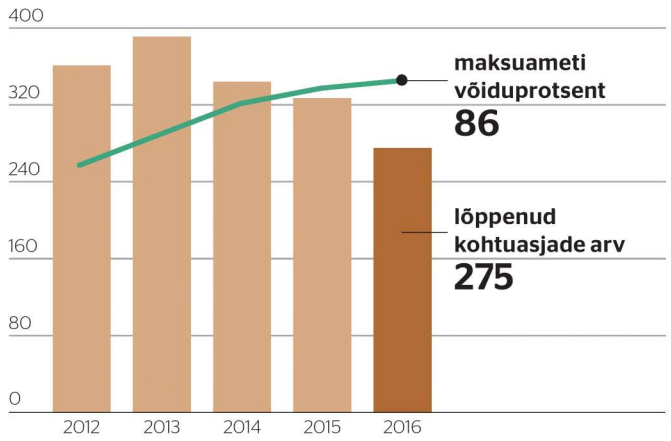

ALLIKAS: MAKSUAMET

540

miljoni euro suurune käibemaksu tagastusnõude lahend jõustus eelmisel aastal. Ettevõte RKO Platvorm ostis väidetavalt oskusteavet, kohus leidis aga, et väidetavalt soetatud teabe olemasolu ei ole kinnitust leidnud.

nemist. "Selliseid standardolukordi on juurde tulnud, kus on riigikohtu lahend ees ja mustrid paigas," sõnas Lehis.

Maksuekspert Ranno Tingas ütles, et viimaste aastate kõige olulisemaks pretsedendiks ongi jäänud just OÜtamise kohtulahendid aastast 2015. Tema sõnul on maksuamet niinimetatud OÜtamise juhtumite puhul survestanud käitumise muutmist tulevikus ja jätnud mineviku rahule. Seega ei ole tekkinud selles küsimuses plahvatuslikult uusi vaidlusi.

Vaidlused otsa ei saa

Tingase sõnul loobutakse sageli vaidlemisest, kui summad on väikesed või teemad ebaolulised. Samuti on muutumas ka ärikeskkond, kus rohkem hinnatakse nõustamist, selle asemel et mineviku probleemidega tegeleda. Ta ütles, et siiski on jätkuvalt vaidlusi nii ettevõtlusega seotud kulude kui ka fiktiivsete arvetega.

"Kindlasti on kõikide maksude teemal ebaselgeid küsimusi, kus tuleb seisukohad kohtus selgeks vaielda. Seadusemuudatused nullivad ära varasemad pretsedendid ja seega maksuvaidlused otsa ei saa," rääkis Tingas ja lisas, et samas on ka seadusandja mõningaid vaieldavaid küsimusi reguleerinud ja niiviisi õigusselgust parandanud.

Lehis märkis, et käibemaksu alal on õpetlikumad lahendid näiteks kinnisvara ja suvitusmajade soetamisel maksu määramine juhul, kui projekti järgi ei ole võimalik aru saada, kas seda kasutatakse isiklikuks elamiseks või ärieesmärgil. "Lõplik tõde selgub siis, kui turistid seal sees on. Aga maksuametilt küsitakse käibemaksu tagasi juba siis, kui maja alles projekteeritakse või ehitatakse." Sama on ka korteritega, mida kasutatakse büroo või majutusasutusena.

Lehise sõnul on oluline, keda rohkem uskuda, kui maja või korter veel valmis ei ole ja selle kasutusotstarvet on keeruline kindlaks teha. "Üks probleem on näiteks, et ajaks, kui vaidlus riigikohtusse jõuab, ongi maja valmis ja ongi turistid sees, aga sel ajal, kui maksuamet maksu määras, ei olnud seal veel katustki peal," rääkis Lehis.

Teiseks on Lehise sõnul oluline, mis saab, kui maksu on määratud valesti ehk kui alguses maksti käibemaks tagasi ja pärast selgub, et seda ei oleks pidanud tegema, või vastupidi. "See on üsna keeruline, kuidas need ümberarvutused käivad," rääkis Lehis ja märkis, et siingi sai sel kevadel riigikohtus lahendi paar õpetlikku vaidlust.

"Kui oled kohtus kaotanud, saad ikkagi ennast päästa. Kui hiljem asjaolud muutuvad, saab makse ümber arvutada või mingis osas tagasi," selgitas Lehis. Ta ütles, et see on paljude maksumaksjate jaoks oluline küsimus. "Eriti kui me räägime kinnisvarast või suuremast investeeringust, siis on selge, et asjaolud aja jooksul muutuvad. Ei saa olla niimoodi, et sa ühe korra ei suutnud maksuametile ära tõestada ja nüüd 20 aastat maksadki makse valesti."

varustaja24

First Step OÜ / Varustaja24 on Eesti Gasellettevõte 2017, mis on tunnustus ettevõtetele, kes on viimase 3 aasta jooksul kasvatanud käivet ja kasumit rohkem kui 50%, loonud kõige rohkem uusi töökohti ning kandnud endas kiiresti areneva ettevõtte olulisi omadusi – paindlikkus, kiirus, julgus. Ettevõte on keskendunud ehitusettevõtete varustamisele Eestis ja Soomes, mille alla käib nii tööriistade müük ja rent kui ka tööriistade tarvikute ja kinnitusvahendite müük. Varustaja24 tooteportfelis on Bosch Professionali käsitööriistad, Husqvarna teemanttehnika, Paslode-Spit kinnitusvahendid, Tjep armatuurisidujad, Hervisa Perles betoonivibraatorid, TRIAX armatuuripainutajad, ECHO mootorsaed, Scangrip valgustid, Feirol pikendusjuhtmed, Björnkläder tööriided jpm.

Varustaja24 otsib
tegevjuhti

Töö kirjeldus:
• B2B fookusega müügiorganisatsiooni juhtimine
• personali värbamine ja motiveerimine
• finantsplaneerimine ja -arvestus
• ettevõtte protsesside juhtimine
• ettevõtte käibe ja kasumi kasvatamine

Nõudmised kandidaadile:
• reaalainetealane kõrgharidus
• Exceli ja Directo tarkvara kasutamine spetsialisti tasemel
• eesti, vene ja inglise keele oskus, soome keele oskus tuleb kasuks
• ettevõtte või meeskonna juhtimise kogemus vähemalt 3 aastat;
• valmisolek tööalasteks lähetusteks

Ettevõte pakub:
• põhipalka + tulemustasu
• ametiautot
• spordiklubi treeningpaketti
• erialaseid täiendkoolitusi
• võimalust laiendada tegevust uutele turgudele

Lisainfo: tööpiirkond on Eesti, kandideerimise tähtaeg 4. juuli 2017
CV saata elvis@varustaja24.ee, tel 5551 1011

Euroopa Liit Euroopa Regionaalarengu Fond
Eesti tuleviku heaks

EAS kutsub ettevõtteid kandideerima Eesti ühisstendile rahvusvahelisel suurüritusel

Mobile World Congress 2018

26.02.–1.03.2018
Hispaanias Barcelonas
www.mobileworldcongress.com

Ühisstendile ootame osalema Eesti infotehnoloogia- ja telekommunikatsioonisektori ettevõtteid.

Osalustasu ettevõtte kohta on 2000 € (käibemaksu ei lisandu).

Kandideerimissoovist palume teatada 22. juuniks.

Osalejate arv ühisstendil on piiratud.

Kandideerimine ja lisainfo:
Mairika Haab
Eesti ühisstendi projektijuht
Tel 627 9708
Mairika.Haab@eas.ee
www.eas.ee/messid

EAS
Enterprise Estonia

INTERVJUU

Sester: mind on korduvalt mujale kutsutud

Panditulumaks oma algsel kujul oleks olnud jõulisem ja konkreetsem samm kui selle asemel kokku lepitud alternatiiv, ütles peagi ametist lahkuv rahandusminister Sven Sester.

▶ Rahandusminister Sven Sesteril on kahju, et ta ei saa Eesti ELi eesistumise ajal Euroopa rahandusteemade arutelusid juhtida.
FOTO: ANDRES HAABU

ELIISA MATSALU
eliisa.matsalu@aripaev.ee
Äripäev

Sester räägib intervjuus ettevõtjate poolsest survestamisest ja sellest, mis tundega ta ministrikohalt lahkub.

Ettevõtjate Toomas Lumani ja Jüri Käo sõnul oli teiega võimatu mingit arutelu pidada. Milline on teie versioon? Ma tean mõlemat ettevõtjat väga hästi ja olen nendega suhelnud rohkem kui üks kord, ka pärast neid väljaütlemisi. Tegelikult on meil täiesti normaalne suhe ja ma usun, et kõik, kes mind rohkem teavad, teavad ka seda, et suhtlen inimestega pigem rohkem kui vähem. Ka ettevõtjatega. Mitu ettevõtjat on viimase paari aasta jooksul mulle öelnud, et võrreldes varasemate aastatega saavad nad alles nüüd üle rahandusministri kabineti läve tulla.

Ka selle viimase kriitikaperioodi jooksul on mulle ühest ettevõtlusorganisatsioonist öeldud, et see oli nende teadlik valik. Mõeldi strateegiliselt, kas võtta fookusesse valitsus ja rääkida valitsuspoliitikast – mis on ju õige, sest ei viida ju ellu Pomerantsi, Sesteri või Jüri Ratase poliitikat, vaid valitsuse oma. Aga siis leiti, et mugavam ja parem on fokuseerida persoonile. Eks seda tuleb aktsepteerida ja arvan, et nad on selles ka edukad olnud. Poliitikuna pean arvestame erinevate poolte erinevaid arvamusi.

> **Samas on natuke imelik vaadata, kui diametraalselt vahetatakse maailmavaadet ja juhtivad keskerakondlased on läinud juhtivaks reformierakondlaseks.**
>
> **Sven Sester**

Ma ei mäleta, et varem oleks olnud ettevõtjad nii tugevalt valitsuse otsuste vastu. Millest nii suur vastuseis tuli? Seda oli ette aimata. Vähemalt selle sajandi jooksul pole tehtud nii võimast tööjõumaksu vähendamise reformi, nagu saab olema järgmisel aastal. See, kui tulumaksuvaba miinimum tõuseb 500 euro peale, pole mitte selle valitsuse, vaid ka üldse lähiaastate suurim reform. Selle hind on riigi eelarvele 150 miljonit eurot. Ehk teisisõnu – madalama ja keskmise sissetulekuga inimestele jääb nüüd 150 miljonit eurot rohkem kätte.

Selle katteks on tulnud arutelu alla teised maksud. Tahame tööjõumaksude alandamist kanda üle tarbimisse. Kuna see reform jäi muude maksumuudatustega erinevasse perioodi, oli ka ettevõtjate hääl sellevõrra kõvem.

Maksupakett on kolme erakonna kompromiss, milline oleks olnud teie jaoks ideaalne maksupakett? Suundumus tööjõumakse alandada ja maksustada pigem tarbimist on mõistlik. Ka edaspidi tuleks tööjõumakse alandada. Võime arutleda nii sotsiaalmaksu kui ka tulumaksu langetamise üle, mõlemad aitavad tööjõumaksude langemisele kaasa. Kuid see, et me otsustasime tõsta maksuvaba tulu taset neil, kel king enim pigistab, oli õige.

Novembris tehti koalitsiooniläbirääkimistel palju ettepanekuid. Partnerid tõid lauale ka klassikalise astmelise tulumaksu ja ettevõtlustulumaksu. Sel hetkel tõi IRL tööjõumaksude alandamise kompenseerimiseks lauale ka käibemaksu tõusu, aga erinevatel põhjustel selles kokkuleppele ei jõutud ja tuli teha kompromiss. Kui meil on olnud võimalik maksu ära jätta või vähendada, siis me oleme sellesse võimalusse ka klammerdunud. Hea näide on autode keskkonnalõiv, mille me jätsime ära niipea, kui nägime, et riigieelarvesse tekkis selleks rohkem hapnikku. Ka pankadega rääkisime ja leppisime kokku hoopis avansilise tulumaksu, mitte pangamaksu, mis oli plaanis novembris. Oleme töötanud osapoolte ja huvigruppidega intensiivselt.

Eelmisele valitsusele heideti ette dogmades kinni olemist ja stagnatsiooni, sellele valitsusele hüplikkust. Te olite mõlemas valitsuses – kummas parem oli? Öeldakse ju, et poliitikas on halvad ja halvemad valikud. Seda seepärast, et alati, kui teed mingi sammu, tundub kellelegi teisele, et võinuks teha hoopis teisiti. See on paratamatu. Poliitikas on oluline endale defineerida, miks sa oled poliitikasse tulnud, mida sa tahad ära teha ning milliseid kompromisse oled valmis tegema, et viia oma eesmärgid täide.

Eestis on viimasel ajal palju räägitud riigieelarve struktuursest tasakaalust. Ma arvan, et Eesti inimesed on seda väljendit kogu Euroopa peale kõige rohkem kasutanud – paljudes riikides isegi ei teata, mida see tähendab. Müts maha opositsiooni ees, kes on jätnud ühiskonnas mulje, et me satume nüüd suurde võlakoormusesse, et me lapselapsed maksavad elu lõpuni tagasi võlgu, mida praegune valitsus tekitab ja et me viime aegade hämaruseni eelarve defitsiiti. See on spinndoktorite välja mõeldud jutt.

Tegelikult on paindlik struktuurne tasakaal väga mõistlik, sest see tähendab seda, et aastate lõikes peab olema eelarve tasakaalus ja vahepeal saab minna miinusesse vaid siis, kui on eelmistel aastatel kogunenud ülejääki. See on võimalus, mitte kohustus! Praeguseni pole meil olnud isegi seadusega võimalik struktuurset ülejääki kasutada. Nüüdseks on seaduseelnõu, mis seda vajadusel teha lubaks, menetluses ja isegi pärast selle vastuvõtmist oleme üks Euroopa rangeima eelarvepoliitikaga riike edasi.

Praeguseks on kokku lepitud, et panditulu-

TAUST.EE võlglaste nimekirja on lisatud:

Võlgniku nimi	Seotud isikud
Aiki Invest OÜ	Randy Kalm, Inno Käsik
Alphabaltic Media OÜ (www.alphabaltic.ee)	Mārtiņš Kozlovskis
Asteek HM OÜ	Mait Kallas
Autosisustus OÜ (www.autosisustus.ee)	Reio Rahumägi, Ahto Saan
Bolltec Logistic OÜ	Andrey Lysov, Vladimir Zuev
Bonaparte OÜ (www.bonaparte.ee)	Aile Taru
Brezza Kristiine OÜ	Olga Eriksson
BrezzaR OÜ	Olga Eriksson
Elferrum Ehitus OÜ	Sergey Klevanets
E-Profiil AS (www.eprofiil.ee)	Toomas Jõgi, Martin Mehilane
Imperia of Weld OÜ	Anton Morozov
Irdan Grupp OÜ	Andrii Kalinin
KART Performance Trailers OÜ (www.kartgroup.com)	Hendrik Indrek Saar
Kratt Resto OÜ	Maria Sepper
Krimetsa OÜ	Kristjan Kivi
KTOS SBOFF OÜ (endine PUISTEVILLA EXPERT OÜ)	Alexander Vest (endine juhatuse liige Janek Šuman)
Lareina OÜ	Aleksandr Ivanov
Lareina OÜ	Aleksandr Ivanov
Lintman salong OÜ	Maik Lint
Medkoe OÜ (www.medkoe.ee)	Tiia Andres, Kaido Andres
Metcon Trade OÜ	Jaanus Domber
MJA Team OÜ	Mikk Jaeger
Norges Hus Tootmise OÜ	Andreas Reineberg
Nuki & Ko OÜ	Konstantin Tšerešnev, Aleksandr Sergejev
RIITO Ehituse AS	Toomas Tromp
Roofer OÜ	Erkki Vihula
Rootsu Resto OÜ	Maria Sepper, Reijo Mäll
Samelin AS (www.samelin.ee)	Leida Kikka, Riina Vau, Siim Kikka
SB Tiim OÜ	Gleb Borissov, Valentin Seljugin
September OÜ	Kalev Jõgeda
Top HD OÜ	Igor Žukov, Sergey Zhukov
Tuulemeelne OÜ	Tiit Kull
Universal Industries OÜ (www.universal.ee)	Jüri Vellerand, Janika Sillat
Võhu Vein AS	Džamala Gassõmova, Rašad Azimov, Roman Zharkov

KONTROLLI OMA ÄRIPARTNERI TAUSTA!

julianus INKASSO +372 681 4400, inkasso@julianus.ee TAUST.EE

BÖRSIFIRMA

Tallinna Kaubamaja suureneb 2,5 korda

Tallinna Kaubamaja teatas, et kuulutab välja arhitektuurivõistluse Tallinna Kaubamaja kvartali uushoonestamiseks, mille käigus suureneb kaubamaja pind praegusega võrreldes kuni 2,5 korda.

Eile kuulutati koostöös Tallinna linnaplaneerimise ameti ja Eesti Arhitektide Liiduga välja arhitektuurivõistlus Kaubamaja kvartali ehk Gonsiori 2/Rävala pst 6 kinnistute uushoonestamiseks. Võistlustööde esitamise tähtaeg on 21. september ja auhinnafond on 55 000 eurot.

Arhitektuurivõistluse tulemusena sünnivad uus Kaubamaja Tallinna müügimaja, Rävala pst büroohoone ja maa-alune parkla. Tallinna esinduskaubamaja pind suureneb praegusega võrreldes kuni 2,5 korda.

Tallinna Kaubamaja Grupp teatas 2015. aasta oktoobris, et tütarettevõte Kaubamaja AS on alustanud tegevusi 1960. aastal ehitatud Tallinna müügimaja uuendamiseks, mille tulemusel sünnib täielikult uuenenud, olemasoleva müügipinna suurusega võrreldes oluliselt suurem linna- ja ostukeskkond.

ÄRIPÄEV.EE

maksu ei tule ja selle asemel täpsustatakse seadust, et maksuametil oleks kergem tuvastada olukordi, kus ettevõtted viivad maksuvabalt kasumit riigist välja. Kumba varianti te eelistate – seaduse täpsustamist või panditulumaksu originaalkujul? Panditulumaks oleks olnud kindlasti veelgi jõulisem ja konkreetsem, aga kindlasti see sõnastus, mis nüüd tuleb, annab ka kõikidele osapooltele selguse, millised on käitumisreeglid.

Kas praegune seadus jätab eriti suure tõlgendamisruumi? Jah, maksuhaldur peaks ühe juhtumi kaupa liikuma, aga see on maksumaksja raha väga ebaefektiivne kasutamine. Võime ka iga toitlustuskoha kassa äärde ühe maksuhalduri seisma panna – see eksperiment, muide, on ka tehtud ja tol teisipäeval oli kassas kõikidest teistest teisipäevadest käive suurem. Aga see ei tähenda, et me peaks iga kassa äärde maksuhalduri panema. Peame tegema pingutusi selle nimel, et maksude mittemaksmine ei tekitaks kellelegi konkurentsieelist.

Kas siis, kui riigikogus teile umbusalduse avaldamise üle hääletati, teadsite juba, et te pikalt enam ministritoolil ei jätka? Ei teadnud. IRLi esimees ütles erakonna suurkogul juba, et tahab teha üldiseid muudatusi, kuid need polnud konkreetsed. Poliitika on meeskonnamäng, üksinda pole võimalik oma mõtteid ellu viia, olenemata sellest, kas oled esimees või lihtliige. Poliitikas pole nii, et on õiged ja valed ideed…

… vaid halvad ja halvemad, nagu ütlesite. (naerab). Näiteks mõne teise partei ideed ei pruugi IRLile meeldida, aga ikka on sel parteil oma valijaskond, kellele need ideed jällegi meeldivad… meie jaoks võivad need ideed tunduda imelikud, aga kellegi jaoks on need jällegi õiged.

Kas oleksite tahtnud rahandusminister edasi olla? Esiteks ma lähen ära rahuliku tundega, sest palju on ära tehtud. Sel aastal tuleb siseriiklikult ellu viia 42 õigusakti ja tegevust, mis on olnud rahandusministri vastutada, neist 37 olen enne poolaasta lõppu ära teinud. Seda suuresti seepärast, et kohe tuleb Euroopa eesistumine ja enne seda oli vaja palju ära teha. Järgmisel ministril pole nüüd vaja nendega tegeleda.

Küll aga on mul kahju sellest, et ei saa Euroopa eesistujana pangandusliidu, kapitaliturgude liidu ja erinevate maksufailide teemaatikat juhtida. See oleks olnud suur väljakutse. Olen enda arvates hästi ette valmistunud Euroopa eesistumiseks. Tean kõiki Euroopas laual olevaid rahandusteemasid, tunnen isiklikult nii teisi rahandusministreid, komisjonääre kui ka raportööre. Oleks tahtnud selle protsessi juures olla, see oleks olnud väga huvitav. Teistpidi mul pole mingit kahtlust, et uus rahandusminister Toomas Tõniste saab sellega hakkama.

Teid kuulates jääb mulje, et kui võimalik, poleks te siiski ministriportfelli üle andnud. See on meeskonna otsus. See, et keegi on minister, ei sõltu kellegi individuaalsetest soovidest, vaid meeskonna omadest.

Seda küll, aga teie isiklik soov konkreetselt – jah või ei? Ma arvan, et meeskond on tugev selles koosluses, mis ta on (naerab)…

See ei ole konkreetne vastus. Ma võtan lähipäevil üle majanduskomisjoni esimehe vastutuse ja püüan seda teha parimal viisil.

Olgu. Millal saite teada, et teid välja vahetatakse? Ma ei oska päeva öelda, aga see ei tulnud sama ootamatult kui iga-aastane lumi Tallinnas, kus kõik on pikalt valmistunud, kuid kui lumi maha tuleb, põrkavad autod tänavatel kokku. Erakonna juhtorganid on ju pidevas suhtluses. Arutasime neil teemadel rohkem kui üks kord ja otsused on ühised.

Kui Helir-Valdor Seeder ütles, et vahetab teid välja, siis mis ta põhjenduseks tõi? Oleme kõiki teemasid ühiselt arutlenud. Ta on öelnud ka seda, et IRLi juhtivpoliitikute pink võiks olla pikem ja see on mõistlik.

On kuulda olnud, et teised erakonnad on teile lähenenud. Tahate küsida, kas mulle on tehtud ettepanekuid minna teise erakonda?

Jah. On tehtud ettepanekuid. Muidugi on! Mitu korda, otse ja kaude.

Aga? Kuulge, IRL on mu oma laps. Ma olen alati naernud vastu, et no leiate ka inimese, kellele sellist ettepanekut teha. Siin pole isegi midagi mõelda ja arutleda. Samas on natuke imelik vaadata, kui diametraalselt vahetatakse maailmavaadet ja juhtivad keskerakondlased on läinud juhtivaks reformierakondlaseks. Või siiski ei ole tegemist erineva maailmavaatega? Kes need sellised on – Boroditšid, Vilja Savisaared, Ain Seppikud. Tekib küsimus, mis on juhtunud. Ju siis on järgmisel hommikul inimestel teistsugune mõte pähe tulnud.

TASUB TEADA

Sesteri kuldne kaheksa

Oma viimasel valitsuse pressikonverentsil andis Sven Sester peaministrile Jüri Ratasele üle paberi kaheksa suurema asjaga, mida nad on koos ellu viia jõudnud. Paberil olid kirjas järgmised punktid:
Ettevõtluskonto loomine.
Palga ja tööjõu aruandluse automatiseerimine.
Igal aastal jaotatava kasumi tulumaksu langus 14%le.
Käibemaksukohuslase aastakäive alampiiri tõstmine 16 000 eurolt 40 000 eurole.
Töötaja panust tööandja tervise edendamiseks ei loeta enam erisoodustusmaksuks, kui panus jääb kuni 100 eurot kvartalis.
Töötajate majutus ja transport pole enam erisoodustus.
Osalusoptsioonide maksustamise leevendamine.
Investeeringud taristusse ja internetti.

JUHTIMINE

Alajõe sai uue ameti

14. augustist asub Tallinna tehnikaülikooli (TTÜ) innovatsiooni- ja ettevõtluskeskust Mektory juhtima Maria Alajõe.

TTÜ rektori akadeemik Jaak Aaviksoo sõnul sõltub tehnikaülikooli areng olulisel määral sellest, kuidas suudetakse arendada sisulist tööd ettevõtlussektoriga ja edendada innovatsiooni ka väljaspool ülikooli. "Tea Varraku juhtimisel on TTÜ Mektoryst kujunenud selle valdkonna tuntud kaubamärk. Uuel õppeaastal võtab TTÜ Mektory juhtimise ning kogu ülikooli ettevõtlus- ja innovatsioonitegevuse koordineerimise üle Maria Alajõe, kelle juhikogemused ja ettevõtlussidemed annavad talle suurepärase võimaluse kujundada TTÜst selle valdkonna kindel liider Eestis," teatas rektor Aaviksoo.

Maria Alajõe on 2012. aastast riigikogu kantselei direktor, enne seda oli ta Ettevõtluse Arendamise Sihtasutuse (EAS) juhatuse liige.

Ärma-skandaali peategelasi

Alajõe oli ka üks peategelasi Toomas Hendrik Ilvese Ärma talu skandaalis. Oktoobris puhkes skandaal, kui EAS teatas, et 2006. aastal EASi kaudu Euroopa Liidu fondidest 190 000 toetust saanud OÜ Ermamaa peab sellest tagastama ainult 10% ehk 19 039 eurot. See oli üllatav, sest teistelt ajavahemikus 2004–2006 turismi jaoks toetust saanud, kuid turismiga mitte tegelenud ettevõtjatelt küsiti toetus täielikult tagasi.

EAS põhjendas Ermamaale tehtud erandit asjaoluga, et talus on presidendi ametisoleku aja jooksul võõrustatud arvukalt väliskülalisi ja mitteametlikke külalisi.

EASi juhatuse esimees oli 2012. aastal just Maria Alajõe.

ÄRIPÄEV.EE

ÜMBRIKUPALK

Musta palka makstakse üha vähem

Ümbrikupalka saanud töötajate osakaal mullu langes, ent siiski jäi riigil illegaalse töötasu maksmise tõttu saamata ligikaudu 100 miljonit eurot maksutulu.

MÄRT BELKIN
mart.belkin@aripaev.ee
Äripäev

Kui 2015. aastal sai kõigist töötasu teenivatest elanikest ümbrikupalka 11%, siis mullu vaid 8%, näitab konjunktuuriinstituudi värske varimajanduse uuring. Kõige rohkem kahanes ümbrikupalka regulaarselt saanud inimeste osakaal.

Langes ka ümbrikupalkade osakaal töötajate sissetulekust – kui mullu oli see 54%, siis mullu vaid 44%.

Mure suurim ikka ehituses

Ka eelmisel aastal oli ümbrikupalga saajate osakaal kõige suurem ehitussektoris. Siiski on trend ka seal paremuse poole ning ümbrikupalka saanud töötajaid oli 2015. aastaga võrreldes vähem.

Kui varasematel aastatel on ümbrikupalka saanud ligi kolmandik ehitusvaldkonna töötajatest, siis mullu langes nende osakaal 19% peale ehk illegaalset töötasu sai veidi vähem kui viiendik ehituses palka saanutest.

Märgatavalt on vähenenud ka põllumajanduses illegaalset tulu saanud inimeste osakaal. Aastal 2015, kui põllumajanduses oli kriisiaeg, oli näitaja erakorraliselt 20%, mullu langes see tagasi 4% peale.

Mustalt töötamine on kõige enam kasvanud aga majutuses, kus sai 2015. aasta 2% asemel mullu ümbrikupalka 9% inimestest. Tõusnud on ümbrikupalkade suundumus ka transpordis ja toitlustuses.

Vastuseis väheneb

Küsitletud töötajatest 62% ei pooldanud mullu ümbrikupalkade maksmist. "Kahjuks on mittepooldajate osakaal juba pikemat aega vähenenud," märkis konjunktuuriinstituut kokkuvõttes.

Ka illegaalse töötasu pooldajate hulk on tõusnud – juba 2015. aastal kasvas see märgatavalt ja jõudis mullu 13 protsendile küsitletutest.

Illegaalse töötasu vastu olijad tõid uuringule vastates välja, et nii jääb töötaja ilma ravi- ja pensionikindlustusest ning on ülekohtune ausate maksumaksjate ja ettevõtete suhtes.

Ümbrikupalga pooldajad põhjendasid oma meelsust peamiselt ettevõtete ja töötajate liiga suure maksukoormusega. Samuti vastati, et nii saab töötaja rohkem raha kätte.

Konjunktuuriinstituut tõi ka välja, et viimaste aastatega võrreldes on tõusnud nende töötajate osakaal, kes kardavad ümbrikupalgast keeldudes tööst ilma jääda. Nii vastas koguni 42% illegaalse töötasu saajatest.

Saamata tulu 109 miljonit

Ümbrikupalkade tõttu jäi riigil konjunktuuriinstituudi hinnangul saamata vähemalt 58 miljonit eurot sotsiaalmaksu ja 33 miljonit eurot tulumaksu. See on aga optimistlik hinnang – kõige kehvemal juhul võis saamata maksutulu ulatuda isegi 128 miljonile eurole.

Maksuameti hinnangul jäi saamata 109 miljonit maksutulu. Aasta varem oli näitaja aga koguni 158 miljonit eurot. Languse taga ongi peamiselt ümbrikupalga saajate hulga langus ning varjatud töötasu osakaalu vähenemine.

Ümbrikupalkade küsitluse tegi konjunktuuriinstituut mullu detsembris posti ja interneti teel ning sellele vastas 2246 inimest, kes esindavad läbilõiget Eesti elanikkonnast.

▶ **Konjunktuuriinstituudi direktor Marje Josing ütles, et kuigi enamik inimesi ei poolda mustalt töötamist, on viimasel aastal varjatud töötasu maksmisse tolerantselt suhtuvate inimeste osakaal kasvanud.**
FOTO: RAUL MEE

62
protsenti töötajatest ei pooldanud mullu ümbrikupalga maksmist.

TASUB TEADA

Ametikohad, kus pakutakse musta palka

Konjunktuuriinstituudi küsitluse järgi said töötajad 2016. aastal ümbrikupalka järgmistes ametites:

tööstusettevõttes: keevitaja, raamatupidaja
ehitusettevõttes: ehitaja, viimistleja-maaler, raamatupidaja, juhataja, spetsialist
kaubandusettevõttes: müüja, teenindustöötaja, juht
põllumajandus- ja metsandusettevõttes: saepingi operaator
transpordiettevõttes: autojuht, logistik
majutusettevõttes: koristaja, teenindaja
toitlustusettevõttes: kohviku teenindaja, toitlustusjuhi puhkuseasendaja, kokk, riietehoidja, klienditeenindaja
muu valdkonna ettevõtetes: turvateenistuse turvamees, teenindusettevõtte raamatupidaja, mikroettevõtete konsultant, haljastustöötaja, spordiklubi treener, elektrik, haridussektori töötaja

MAKSUD

Vitsur: käibemaksu tõus tabaks valusalt vaeseid

JAROSLAV TAVGEN
jaroslav.tavgen@dv.ee

Uus rahandusminister Toomas Tõniste käis eelmisel nädalal välja idee mitme erineva maksu tõstmise asemel tõsta protsendipunkti võrra käibemaksumäära. Eestis ei ole selleks tingimusi, leiab majandusteadlane Heido Vitsur.

Delovõje Vedomosti küsis presidendi majandusnõunikult Heido Vitsurilt, kas Eestis on mõtet tarbimispõhisel maksustamisel, kus põhirõhk on käibemaksul, mitte tööjõumaksudel. "Selline skeem ei ole mõttekas. Eestis on suur ebavõrdsus, millele OECD ja Euroopa Komisjon on mitu korda tähelepanu pööranud," selgitas Vitsur. "Meie riigis on liiga palju vaeseid. Aga tarbimismaksul on regressiivne mõju – see tähendab, et vaestele (kes teenivad alla mediaanpalga) avaldab see maks suuremat mõju kui rikastele," rääkis Vitsur.

▲ **Majandusekspert Heido Vitsur selgitas, miks käibemaksu tõstmine pole hea enamikule inimestele ega ettevõtjatele.**
FOTO: ANDRES HAABU

Ta tõi näite, et kui tõsta käibemaksu 2 protsendi võrra, siis 600 eurot kuus teenivad inimesed maksaksid käibemaksu senisest enam 12 eurot (ehk 2% 600 eurost). Rikkad inimesed aga maksaksid lisaks vähem kui 2 protsenti oma sissetulekust.

"Esiteks ei kuluta rikkad ära kogu oma raha. Teiseks, see raha, mille nad kulutavad, ei jää sageli Eestisse, vaid viiakse teistesse riikidesse. Samal ajal kui need, kes teenivad 600 eurot kuus, kulutavad siin kogu oma sissetuleku. Nad ei kogu ega investeeri," selgitas Vitsur.

Teiseks on käibemaksu tõstmine problemaatiline ka ettevõtjate jaoks. "Kui tõsta käibemaksu 2 protsendi võrra, napib tarbijal raha. Hakatakse nõudma palgatõusu ning kokkuvõttes ei lõpe see ettevõtluse jaoks millegi heaga," nentis Vitsur. Ta märkis, et tarbimise maksustamisel on kandepinda neis riikides, kus lõhe rikaste ja vaeste vahel pole nii suur nagu Eestis.

DV küsimusele, kas Eesti võiks käibemaksu üldse kaotada (USAs näiteks pole seda sellisel kujul), vastas Vitsur, et see on võimatu. "Niisuguse maksu näeb ette 6. eurodirektiiv ja see maks on meile kohustuslik. Tõsi, viimasel ajal on küll hakatud palju rääkima sellest, et käibemaks on halb maks, sest sellega on seotud suured pettused," nentis majandusteadlane.

KINNISVARA

Konkurentsiamet läks riigifirmaga sõtta

MÄRT BELKIN
mart.belkin@aripaev.ee

Konkurentsiameti arvates peaks riigiasutuste kontoripindade turu avama vabale konkurentsile ja analüüsima, kas Riigi Kinnisvara AS peaks konkureerima turutingimustel.

Amet hakkas RKASi tegevust kontoripindade üürimisel riigiasutustele uurima omaalgatuslikult. Pärast uurimist leiab konkurentsiamet, et turgu saaks rohkem konkurentsile avada. Riigile kuuluval kinnisvarafirmal pole sisuliselt konkurentsisurvet ja firma saab ajada üsna riskivaba äri.

"Eeldatakse, et RKAS käitub nagu iga teine ettevõtja, aga tegelikult toimib ta turul teiste pakkujatega võrreldes eelistingimustel. Seejuures täidab rahandusministeerium vastuolulist rolli ühelt poolt riigieelarve kujundajana ja teiselt poolt RKASilt kasumit ootava omanikuõiguste teostajana," seisab konkurentsiameti peadirektori Märt Otsa kirjas rahandus- ja justiitsministrile.

▲ **Riigifirmale loodud konkurentsieelis tuleb kaotada, teatas konkurentsiameti peadirektor Märt Ots.** FOTO: ANDRAS KRALLA

Konkurentsieelis tuleb kaotada

Praegu pole riigiasutused piisavalt motiveeritud kinnisvarakulutustelt säästma, ehkki seaduse järgi tuleb neil leida enda vajadustele vastava, võimalikult väikeste kulude ja tõhusa ruumikasutusega pinna.

Asja teeb kurioosseks see, et praegu on RKAS ametlikult ka kompetentsikeskus, mis peaks ametiasutusi kinnisvara teemal nõustama. Samas tegutseb firma kontoripindade üürileandjana ja on erapoolik, kuna RKAS on huvitatud oma pindade kasutuses hoidmisest.

"Sellises olukorras ei saa kontoripindade turul tegutsevad teised pakkujad konkureerida RKASiga võrdsetel alustel riigiasutuste üürilepingutele," märkis Ots. Konkurentsiameti seisukoht on, et RKASile loodud konkurentsieelis tuleb kaotada. Kui kontoripindade turul oleks reaalne konkurentsisurve, muutuks pinnakasutus tõhusamaks ja toimuks ka hinnalangus. See aga aitaks avalikku raha säästa.

Pinnad võiks müüa

Otsa sõnul pole konkurentsiametile teada ühtegi kaalukat ja avalikust huvist lähtuvat põhjust, miks RKAS peaks kontoripindade üürimisega edasi tegelema. Isegi kui selline põhjus olemas on, ei õigusta see riigifirmale praegu tagatud konkurentsieelise säilitamist, märkis Ots. Ta rõhutas, et riik peab looma eeldused turukinnisvara haldamiseks turutingimustel. Selleks tuleks ühtlustada kinnisvarakulude katmine riigieelarvest – nii et kaoks erisus RKASi objektide rahastamisel.

Samuti tuleks üürnikele luua motivatsioon pakkumiste otsimiseks erasektorist. Teatud kulupiiri ületamisel peaks seejuures olema turult pakkumiste võtmine kohustuslik.

Ots möönis samas, et isegi sellisel juhul on raske saavutada tegelikku neutraalsust, kui RKAS ühel või teisel viisil turukinnisvaraga tegelema jääb. "Ilmselt kõige tõhusamalt aitaks rahastamise rollikonflikte vältida turukinnisvara võõrandamine," rõhutas konkurentsiameti peadirektor.

Miinimumprogramm oleks eraldada riigi kinnisvara kompetentsikeskuse ülesanded kontoripindade rentimise ärist, et vältida huvide konflikti. Sellisel juhul tuleks turukinnisvaraga tegelemisest eraldada ka tegevusvaldkonnad, kus on turutõrge – näiteks eriotstarbelised pinnad, nagu vanglad või tõmbekeskustest väljas olevad pinnad.

Niisiis soovitab konkurentsiamet ministritel kriitiliselt hinnata avalikku huvi, et RKAS kontoripindade üürimisega jätkaks.

"Juhul, kui sellist avalikku huvi ei esine, peaks RKAS turukinnisvaraga tegelemisest loobuma," märkis Ots.

Samuti peaks riik uurima, kas riigifirma portfellis olev kontorikinnisvara ikka on riigi funktsioonide täitmiseks vajalik. "Kui ei, siis võiks kaaluda müüki," kirjutas konkurentsiameti peadirektor.

OSALUS

Uus platvorm aitab firma rahaks teha

URMO ANDRESSOO
urmo.andressoo@aripaev.ee

"Me peame loomulikuks, et autot ostes läheme internetiportaali pakkumisi vaatama, kuid firmade puhul ei ole seni piisavalt tugevat ja turvalist keskkonda tekkinud," ütles eile turule tulnud müügiplatvormi Shareswell asutaja Timo Tirs.

Kuulutuste platvormi ajendas Tirsi looma tõsiasi, et ettevõtete ostmine ja müümine jääb tegemata tihti seetõttu, et inimesed ei tea, kust leida ostjaid, müüjaid või investoreid.

Tirs lisas, et platvorm pakub ettevõtjatele lisaks firma müümisele või osaluse rahaks tegemisele võimalust leida toetust laienemiseplaanile. "Näiteks võib olla restoran, mis sooviks leida äripartnereid ning lisaraha, et laieneda viide-kuude linna üle Baltikumi," illustreeris ta. "Peamise väljakutsena näeme mõttemaailma muutmist, et OÜ omandus ei pea olema midagi, millega ei ole võimalik kaubelda," ütles Tirs.

Eileõhtuse seisuga on portaalil müügis 13 Eesti ettevõtte osalus.

"Eesti portaal valmis mõni päev varem ja seetõttu on saanud seda rohkem ette valmistada. Läti ja Leedu alustavad aktiivsemat müüki sel nädalal," selgitas Tirs. Tema sõnul on Balti turul eesmärk testida keskkonna toimivust ja aegamööda täiendada portaali võimalusi. Kindel plaan on haaret laiendada, rõhutas ta.

Portaali kalleim ettevõte on praegu Türi-Allikul asuv Veski-Silla hotellikompleks, mille saab 2 360 000 euro eest. Veel on müügiks näiteks pulmakleidiäri ja autotöökoda.

RIIGIKOGU

Talviku asemele asus Herkel

Riigikogu korruptsioonivastase erikomisjoni eilsel istungil valiti esimeheks Andres Herkel ja aseesimeheks jäi Anneli Ott.

Korruptsioonivastases erikomisjonis on kuus liiget. Komisjoni kuuluvad veel Mart Helme, Ants Laaneots, Jaanus Marrandi ja Kalle Muuli. Erakorralised valimised toimusid seepärast, et Vabaerakonna fraktsioon soovis esitada korruptsioonivastase erikomisjoni liikmeks Artur Talviku asemele Andres Herkeli.

Erikomisjon jälgib korruptsioonivastaste meetmete rakendamist. Komisjon arutab ja hindab korruptsioonijuhtumeid, jälgib riigikogu liikmete tegevuspiirangutest kinnipidamist ja kontrollib huvide deklaratsioone.

ÄRIPÄEV.EE

KONVERENTS

Võõras raha rikub põllumehe ära

Toetused on võõras raha – samas tegutsevad paljud vaid nende nimel, ütleb põllumeeste ühistu KEVILI nõukogu esimees Jaak Läänemets.

MARI SARAPUU
mari.sarapuu@aripaev.ee
Äripäev

Tänavu Äriplaani konverentsil esinev Läänemets lisab, et riik peab tagama ausa konkurentsi ning toetused ongi selleks, et piim saaks maksta poes poole vähem kui vesi, mitte et see oleks põllumehe vältimatu kasumi osa. Toetuste loomise süsteemist on juba kaua aega möödas, mistõttu vajaks see tema sõnul muutmist.

Mis teil praegu fookuses on? Kevadkülv äsja lõppes ja kõige suurem fookus on vihma ootus. Viimastel aastatel on kevad väga kuiv olnud ja see mõjutab viljasaaki ja rohu kasvu. Taimekaitsetööd käivad ja valmistume silo tegemiseks. Eelmine aasta tehti esimene niide mai lõpus, aga sel aastal on rohi nii madal, et kõik jääb väga hiljaks.

Milline on tänavune saagiprognoos? Kuigi alati põllu servas seda küsitakse, siis prognoose väga ei tee. Olen ikka öelnud, et võtan vastu kõik, mis mulle on määratud – läheb, nagu läheb, sest kõik ei sõltu endast. Kulutused teeme üsna korraliku saagi jaoks.

Kuidas te igal aastal efektiivsust parandate? Igal aastal pole võimalik asju muuta, sest põllumajanduse eripära on see, et katseperioodi pikkus on täpselt aasta. Põllumajanduses on hindamisperiood viis aastat – tuleb võtta viie aasta keskmine ja selle pealt üritada trende prognoosida. Viljelustehnoloogias üritame kulusid võimalikult palju kärpida. Oleme õppinud otsekülvi, et kombaini järel saaks otse külvata, mis annab mitmekordse kütuse kokkuhoiu. Mõtet on tegeleda nende kuludega ja omahinna nende komponentidega, mis sõltuvad meist ja mida saame mõjutada. Kütuse ja väetise hinda ei saa me muuta, aga saame kontrollida, kuidas ja kui palju me neid kasutame.

Kuidas tänapäeval noori rohkem põllumajandussektorisse tuua? Üllatavalt palju tuleb põllumajandusse noori, kes on entusiastlikud ja innustunud. Tööstuses on palju nutirakendusi ja masinad on satelliidi kaudu juhitavad. Põllutöid saab hästi kontrollida digirakendustega. Meie eesmärk ei ole vaid maad harida, pigem on oluline tulemus. Suur töö on meedial, sest inimestele tuleb selgeks teha, et toit ei tule poest. Oluline on näidata, kui palju tööd tuleb selleks teha, et piima saada, hoolimata sellest, et kurb on vaadata, kui poes maksab piim poole vähem kui vesi. Tuleks mõelda, kuidas saadakse liiter vett pudelisse ja kuidas saadakse liiter piima pudelisse – seal on ikka suur erinevus, nii kuludes kui ka töös.

Kuidas teie kommenteerite piima hinda? Keegi piima hinda põllumeeste käest ei küsi ja tihti oleme sunnitud leppima sellega, mis on antud. Hinnatase on selline, millega on võimalik enam-vähem majandada – hoiame hinge kinni, et see enam madalamale ei kukuks, kuid suurt optimismi suureks tõusuks ka ei ole.

Kuidas tarbija suhtuks sellesse, kui liiter oleks paarkümmend senti kallim? Olulised piima hinna tegijad on kaubandusvõrk ja poeketid, kes hinda alla pressivad. Käib võitlus selle nimel, et oma kaupa lettidele saada. Pole kindel, kes seda reguleerida suudaks, kuid tarbijad kindlasti oleksid valmis ka kõrgemat hinda piima eest maksma.

KEVILI on väga ühtehoidev – ühistu toimib kõikide liikmete huve arvestades. Kuidas te nõukogu esimehena suudate hoida sellist motivatsiooni ja teotahet? Üksi ei saavuta midagi, see on ennekõike meeskonnatöö ja pühendumus koos liikmete teadliku aktiivsusega. Tihti on ühistuid ja organisatsioone, kuhu inimesed astuvad, aga on liikmena suhteliselt passiivsed. KEVILIs on liikmed aktiivsed, räägivad kaasa ja osalevad üritustel – pole ka väga keeruline organisatsiooni juhtida, kui tead, mida liikmed ootavad.

Panustame palju aega ja ressurssi liikmete kaasamiseks ning korraldame piirkondlikke seminare ja kord aastas on suurem arenguseminar. Need on kohad, kus liikmed saavad kaasa mõelda ja rääkida – kui saaksime kokku vaid üldkoosolekul, siis ei saaks nii palju inimesi kaasata.

Missugune on KEVILIs tööjaotus? Algusaastail oli meeskond väike, siis tegeles nõukogu rohkem tegevjuhtimise küsimustega, kuid nüüd üritame hoida joont, et nõukogu tegevjuhtimisse ei sekku. See pole väga kerge, kuid igal juhul tuleb inimesi usaldada, ei tohi kellestki üle sõita, sest igaühel on oma roll.

Mis vajaks teie arvates põllumajandustoetuste puhul muutmist? Liiga palju räägitakse toetustest, aga toitu ei toodeta ja põldu ei peeta toetuste pärast. Mul oleks siiralt hea meel, kui toetusi oleks oluliselt vähem või kui neid üldse ei oleks. Tähtis on, et majandusruumis oleks tagatud aus konkurents ning kui toetus on, siis peaks olema naaberriikidega ühtemoodi. Toetused on selleks, et piim saaks maksta poole vähem kui vesi, mitte et see oleks põllumehe vältimatu kasumi osa. Toetused on välja töötatud selleks, et toit poes oleks odavam, sest kunagi leiti, et nii on toidu tarbijaid toetada lihtsam ja mugavam. Sellest on aastakümneid mööda läinud, kui see süsteem välja töötati ja võib-olla vajab see muutmist. Pigem hääletaksin selle poolt, et üldine toetustase väheneks.

> **Pigem hääletaksin selle poolt, et üldine toetustase väheneks.**
> Jaak Läänemets

Toetused on ikkagi võõras raha ja üsna palju on tegevusi, mis on suunatud valdavalt vaid toetuste nimel tegutsemiseks. See ei ole õige. Raha, eriti just võõras raha, rikub inimesed ära.

Mida teie praegu põllumajanduses muudaksite? Peaksime rääkima eraldi toitu tootvast põllumajandusest, efektiivsest majandamisest ja omaette teemana elulaadist, maaelust ja hobitootmisest. Toetuste süsteem üritab samas katlas käsitleda mõlemaid ja siis tekib vastandumine, mis pole õige. Igale ettevõtjale on koht, kui leitakse oma niššš.

Toetuste süsteemi võiks reformida, eraldi võiks olla eelarverida, mis on vastavale põllumajandustegevusele. Riikliku toeta ja mõistva suhtumiseta ei suuda ettevõtted põllumajanduses läbi lüüa, sest siin on nii palju nüansse, millega arvestada. Ühistutega on võimalik olla efektiivsem, kuid samas luuakse tihti ka neid vaid ühistu loomise eesmärgil, et toetust saada, mis turul mingit majanduslikku efekti ei saavuta.

Kuidas Eesti majandusele hoogu anda? Eesti on nii väike maa, et seda oleks mõistlik majandada nagu suurt talu. Kui valitsus ja riigiisad suudaksid mõelda igal astmel, siis arvan, et see ei oleks väga keeruline. Tihti takerdutakse nelja aasta tsüklisse, sealt kaugemale ei mõelda ja sel juhul ei jõuta kuskile.

Kas ja kuidas mõjutavad teid valitsuse maksumuudatused ja ettepanekud? Tuleb hakkama saada. Olen ka Jüri Ratasele öelnud, siis kui ta veel peaminister polnud, et põllumeestele piisaks sellest, kui peaminister julgeks avalikul esinemisel öelda, et põllumajandus on Eesti riigi majanduse seisukohalt oluline majandusharu. Aga täna ja eriti eelmisest valitsusest jäi mulje, et poetati veidi peenraha toetustega, et põllumehi vaigistada. Sellist kindlamat plaani ei loe kuskilt välja ja valitsuse jaoks on oluline, et põllumehed ei lärmaks, kuid see peenraha ei lahenda midagi. Riik saabki suunata toetuste ja maksudega, kuid samas peab riigil olema selge, kuidas, mis mahus ja kuhu jõuda. Tundub, et põllumajandus on ebamugav ala, millega ei tahetagi tegeleda.

▶ **Eesti on nii väike maa, et seda oleks mõistlik majandada nagu suurt talu, leiab põllumeeste ühistu KEVILI nõukogu esimees Jaak Läänemets.** FOTO: MEELIKA SANDER-SÕRMUS

Seminariruumide rent Vaata veel SEMINARIRUUM.EU

TEL 667 0105

korraldaja, kontaktandmed	ruumi suurus	istekohti	hind/ühik	hinna sees	lisatasu eest	majutus-kohti	soodustused	lisainfo
HOTELL ORU*** Narva mnt 120b, Tallinn tel 603 3302 faks 601 2600 sales@oruhotel.ee www.oruhotel.ee	Oru 95 m² Oru 1 60 m² Oru 2 15 m²	100 50 10	kokkuleppel	dataprojektor, grafoprojektor, pabertahvel, TV, video, ekraan, CD-mängija, internet, wifi, sülearvuti kasutamine	paljundus, faks, toitlustamine, kohvipausid	100	kokkuleppel	tasuta valvega parkla, hea ligipääs ühiskondliku transpordiga, toitlustamine hubases *à la carte* restoranis, mitmekülgne valik kohvipause, võimalik korraldada firmapidusid ja tähtpäevi

PANE TÄHELE

Äriplaan 2018

Eesti suurimal majanduskonverentsil Äriplaan 2018 astuvad üles Erkki Raasuke, Jüri Ratas, Andres Agasild, Antti Moppel, Paul Oberschneider, Ain Hanschmidt, Rain Lõhmus jpt. **Äripäeva** korraldatav Äriplaan 2018 toimub 28. septembril ja sellel esinejad räägivad oma ootustest ja hirmudest ning äriplaanist aastaks 2018.

55

miljoni euro ringis küsisid põllumehed PRIA neljandas taotlusringis sel aastal toetusi.

LÜHIDALT

Sõõrumaa napsas Tederilt tippjuhi

Turva- ja kinnisvaraärimees Urmas Sõõrumaa palkas varem Ukrainas suurettevõtja Hillar Tederi kinnisvaraäri juhtinud Raul Paruski USS Grupi etteotsa, et siseneda Eesti kinnisvarahalduse turule, kirjutas Postimees.
"Raulil jääb seljataha Hillar Tederi äride korrastamine Ukrainas ja ma kutsusin teda enda aetavat kinnisvarahoolduse äri üles ehitama," ütles Sõõrumaa. "Ukrainas tegutseb mul samasugune USSi turvafirma, mille soovin viia samale tasemele nagu Eestis asuva ettevõttegi."

Linnamäe sai loa portaaliostuks

Ravimiärimees Margus Linnamäele kuuluv Eesti Meedia sai konkurentsiameti loa osta terviseinfot vahendav portaal kliinik.ee.
Hulka meediakanaleid ja kuulutuseportaale koondav Eesti Meedia andis mai keskel konkurentsiametile plaanist teada. Eelmisel nädalal andis amet tehingule rohelise tule.
Meediafirma ostab portaali OÜ-lt Patsiendiportaal selleks, et laiendada tegevust terviseinfo valdkonda. Samas tahab Eesti Meedia kliinik.ee portaali ka investeerida, et see väärtusahelas kõrgemale viia. Tehingu hind pole avalik.

Ministrite vahetus tõi kaasa muudatused riigikogus

Riigikogu juhatus otsustas, et kuna Mihhail Korb, Marko Pomerants ja Margus Tsahkna ei ole enam ministrid, tuleb 12. juunil riigikogust lahkuda Kalle Muulil, Marko Šorinil ja Einar Vallbaumil.
Sellest päevast taastuvad endiste ministrite riigikogu liikme volitused.
Valitsuse liikme staatus lõpeb ka Sven Sesteril, kellel taastuvad riigikogu liikme volitused 13. juunil. Kuna ministriks saab Siim Valmar Kiisler, tuleb temal loobuda kohast riigikogus 12. juunil.

Pärnu Raamatupidamiskonverents 2017
HEA TAVA
21.-22. septembril 2017 Pärnus Strand Spa & Konverentsihotellis

Tänavu leiame vastused küsimustele:
- Mis on hea tava ja seda mitte ainult raamatupidamise juhenditest lähtuvalt, vaid ka maksunduses, arhiivinduses, töösuhetes, andmete kaitsmisel ja elus üldse?
- Kuidas pettusi avastada ning mida on oluline teada rahapesust?
- Millised olulised maksumuudatused on sügiseks selgunud?

Lisaks toimuvad:
- Praktilised Exceli töötoad
- Trennid esimese konverentsipäeva õhtul
- Meeleolukas seltskondlik õhtu koos *buffet*-õhtusöögiga

Programmijuht:
Reidi Strandberg

Konverentsil esinevad:
Jaan Alver (TTÜ Majandusteaduskond), **Veiko Hintsov** (Deloitte), **Anne Nuut** (Raamatupidamise Toimkond), **Valdur Laid** (Maksu- ja Tolliamet), **Mart Mägi** (Statistikaamet), **Ülle Pärl** (Estonian Business School), **Anneli Puusepp** (Ernst & Young Baltic), **Alice Salumets** (Rödl&Partner Advokaadibüroo), **Ingrid Veidenberg** (LP), **Aule Kindsigo** (maksukonsultant), **Marika Korka** (Maksu- ja Tolliamet), **Lemmi Oro** (Rahandusministeerium), **Kalev Pihl** (SK ID Solutions), **Koit Saarevet** (Rahvusarhiiv), **Gaabriel Tavits** (Tartu Ülikool), **Mart Juur** (Postimees) ja paljud teised!

Toetajad: CREDITINFO omniva
Koostööpartnerid: BCS Koolitus HEIVÄL CONSULTING 7Kohvipoissi

KOMMENTAAR

Amatööride valitsus

Keskerakonna juhitava valitsuse tegevust kõrvalt vaadates jääb mulje, et mitte keegi ei vaata või ei näe suuremat pilti ehk Eesti positsiooni rahvusvahelisel areenil.

Eesti eelis on olnud lihtne ja ühetaoline maksusüsteem, kus maksudest on keeruline kõrvale hiilida, sest vähe on erandeid ja reegleid. Nüüdne valitsus on otsustanud selle eelise kaotada ja võtta kasutusele maksusüsteem 6000 (*sic!*) astmega.

Ma usun, et selle arengu üle rõõmustavad eelkõige maksunõustajad, kel seni oli Eestis üsna vähe tööd: nüüd on lootust, et nende teenust hakkavad vajama ka lihtsad inimesed. Küll aga pole siin enam midagi, mis suures pildis meid teistest eristaks ja mida saaks ettevõtjatele reklaamida kui head, selget, õiglast ja nihverdamist minimeerivat maksukeskkonda.

Meie rahvusvahelist konkurentsieelist ja positsiooni vähendab ka riigieelarve defitsiiti laskmine. Eestlastel on ikka olnud põhimõte, et headel aegadel kogu, sest halbadel aegadel läheb reserve vaja.

Vähikäigu märgid

On veel üks ohu märk, et Eesti riik teeb praeguse valitsuse käe all vähikäiku. Nimelt suurte vaidluste järel sai riigikogus vastu võetud kooseluseadus, mis lubab oma kooselu registreerida kõikidel inimestel selle inimesega, keda nad armastavad – sõltumata soost. 1. juunil teatas peaministripartei liige, riigikogu õiguskomisjoni esimees, et kehtib Keskerakonna juhatuse otsus, mille järgi juhatus toetab kooseluseaduse tühistamist.

Uus valitsus ei tundu seda oluliseks pidavat ega näe prioriteetsena Eesti tugevuse edasiarendamist. Vastupidi, Keskerakonna juhitav valitsus soovib minna ajas hoopis tagasi ning näiteks vähendada e-hääletamisele võimaldatavat aega. Kui e-Eesti pole valitsuse arvates Eesti konkurentsieelis, siis mis on see tugevus, mida uus valitsus asemele pakub?

Kokkuvõttes, valitsuse tegevus jätab amatöörliku mulje. Väidetavalt töötatakse pikalt mingi seadusemuudatuse kallal, tullakse sellega välja – ja siis paari päeva jooksul tühistatakse ja võetakse idee tagasi. Kodanikul on õigus eeldada, et valitsus mõtleb oma plaanid paremini läbi. Kui esimese kriitikanoole peale võetakse ettepanek tagasi, selle asemel, et seda argumenteeritult kaitsta, siis tundub lihtsalt, et fookus pole paigas ja ideed ei ole lõpuni läbi kaalutud.

Mida soovitakse sellise rapsimisega saavutada ja kuhu Eestit tüürida, jääb ebaselgeks.

LOE SEDA LUGU JA TEISI ARVAMUSTEKSTE PIKEMAL KUJUL ÄRIPÄEVA VEEBIST.

KAJA KALLAS
eurosaadik, Reformierakond

Kodanikul on õigus eeldada, et valitsus mõtleb oma plaanid paremini läbi.

Äripäev

Peatoimetaja: Meelis Mandel
Väljaandja: AS Äripäev
Pärnu mnt 105, 19094 Tallinn
telefon:
(372) 667 0195,
(372) 667 0222

Toimetus:
e-post: aripaev@aripaev.ee
tel: (372) 667 0111
Reklaamiosakond:
e-post: reklaam@aripaev.ee
tel: (372) 667 0105
Tellimine ja levi:
e-post: register@aripaev.ee
tel: (372) 667 0099
Tellimine internetis:
www.aripaev.ee/tellimine

Äripäeva tellija eelised – ostukeskkond privileeg.aripaev.ee ja soodsaim võimalus soetada Äripäeva raamatuklubi raamatuid.
Äripäev veebis: **www.aripaev.ee**
Trükk AS Kroonpress

Toimetus võtab endale õiguse kirju ja kaastöid vajaduse korral lühendada. Toimetus kaastöid ei tagasta. Kõik ajalehes Äripäev ja tema lisades avaldatud artiklid, fotod, teabegraafika (sh päevakajalisel, majanduslikul, poliitilisel või religioossel teemal) on autoriõigusega kaitstud teosed ning nende reprodutseerimine, levitamine ning edastamine mis tahes kujul on ilma ASi Äripäev kirjaliku nõusolekuta keelatud. Kaebuste korral ajalehe sisu kohta võite pöörduda Pressinõukogusse, pn@eall.ee või tel (372) 646 3363.

KOLUMN

Käpikud ärkavad ellu!

Et anda hinnangut praeguse valitsuse tegevusele, peaks kõigepealt välja selgitama, kelle valitsus see üldse on ja millise ideoloogia alusel tegutseb.

Suuremad opositsioonirühmad nimetavad sügisel alanud olukorda vasakpöördeks, formaalsete tunnuste järgi räägitakse Jüri Ratase ja Keskerakonna valitsusest.

Ja siin algavadki kohe raskused, sest Keskerakond pole euroopalikus mõttes kunagi partei olnud ega ole seda ka praegu ning järelikult ei saa ka selle formaalne juht olla tavaline parteijuht oma maailmavaate ja teguviisidega. Seega, lääne demokraatia tavade järgi ei saa Keskerakonna valitsust otsesõnu olemas olla, sest kriminaalkorras karistatud grupeeringud ei juhi riike.

Mõned siia- või sinnapoole uued seadused, mis riigikogust läbi on läinud, ei muuda suurt pilti. Ei juhtu ka majandusega midagi, kui teda ajutiselt samas mahus maksuliselt pitsitatakse. Täpselt samuti ei saa ükski kuritegelik organisatsioon heaks ja õilsaks, kui ta vaid poole protsendi ulatuses meelt parandab.

Kui erakonna ainus õnn ja toetusreitingute allikas on see, et kuskil Lasnamäe umbkeelsetes otstes ei ole keegi kuulnud erakonna igapäevastest korruptsiooniasjadest, siis pikka iga sel erakonnal enam olla ei saa. Millestki muust ju aga Keskerakonnaga seoses rääkida pole. Kõik ebalevad katsed end distantseerida kohtu alla antud Edgar Savisaare ebaseaduslikest tehingutest on teesklus. Resoluutsus näiteks ministrite või Arvo Sarapuu ametist või erakonnast eemaldamisel ei avaldu kuidagi, kui jutt läheb Savisaarele või Kalev Kallole.

Jüri Ratase ja tema kolleegide, vananevate noorparteilaste ees ongi täitsa väljakannatamatu valik Savisaarest lahtiütlemisel. Kui selge joon vahele tõmmata, lähevad koos sellega aastaid petetud valijad ja hääled põhielektoraadist ehk Eestis vähem kohanenud ja vanemate mitte-eestlaste hulgast. Aga mõistes hukka Savisaare, peaks tegema parteis otse stalinlikes mõõtmetes puhastuse, sest Savisaarel pidid ju olema teadlikud abilised kõigi nende nurjatuste korraldamisel, millest vaid mõni episood nüüdseks kohtusse on jõudnud.

KAAREL TARAND
erakondade rahastamise järelevalve komisjoni esimees

Lääne tava järgi ei saa Keskerakonna valitsust olemas olla, sest kriminaalkorras karistatud grupeeringud ei juhi riike.

Nad ei saanud mitte teada

Eks ajuti on Keskerakonnast seda juttu kostnud, et on "olnud vaid üksikud eksimused" ja eksijad on kiiresti isoleeritud. Aga läheb natuke aega ja järjekordsest prillikivist on saanud korruptant.

Kui paljud inimesed erakonnas on pidanud olema ja saanud olla teadlikud Savisaare korruptiivsest käitumisest ja tehingutest?

Mina tõmbaks teadjate ringi sisse kõik erakonna juhatuste liikmed, täitevaparaadi ja suurema osa volikogust, samuti kõik Tallinna kesk- ja linnaosavõimu allkirjaõiguslikud ja vastutavad parteilased. Nad ei saanud mitte teada. Kui nad teadsid, on nad kui mitte kohtulikus, siis moraalses mõttes Savisaare patutegude kaasosalised. Kas keegi neist on avalikult öelnud, et teadis, kartis ja nüüd kahetseb? Mitte üks! Nii on erakonnas soodne pinnas kuritegelikul viisil jätkamiseks.

On õhkõrn võimalus, et keegi midagi ei teadnud ning oma musti rahaliigutamisi sooritas Savisaar sooloprojektidena. Sel juhul aga ütlevad ju end poliitikuteks ja lausa riigimeesteks pidavad isikud Keskerakonnas, et on aastaid olnud manipuleeritavad lambad ja käpiknukud, kes ei saanud aru ega tundnud huvi, kas varastatakse, kuidas seda tehakse, kust ja palju raha tuleb. Tõsioludele vastav Keskerakonna reklaamlause lähenevateks valimisteks võiks niisiis olla „Käpikud ärkavad ellu!"

Keskerakonna eriharu, Tallinna linnavõimu mängiva seltskonna ees on samuti raske küsimus. Taavi Aas on rajanud oma kampaania väitele, et tema pundil on pikaajaline kogemus linna juhtimisel. Sama kahvel mis eespool. Kui kogemus on tõesti pikk, siis järelikult on see Savisaare juhtimisel korruptiivsete tegude sooritamise kogemus. Kui Aas, Klandorf jt oma ülema sohitegudest osa ei võtnud, siis järelikult nad tegelikult ei juhtinud toimuvat ja kogemust seadusejärgseks linnajuhtimiseks neil ikkagi pole.

Kas keegi mitte üksikisikuna, vaid just ühendusena, erakonnana on sooritanud kuritegusid, ei ole pisiasi, sest põhiseaduse koostajad pidasid vajalikuks poliitilise süsteemi puhtuse nõude ära märkida põhiseaduses, mille § 48 järgi kriminaalvastutust sätestava seadusega vastuolus tegutsevad erakonnad on keelatud. Kui Keskerakond paari aasta eest esimest korda kriminaalkorras karistada sai, arvasid õiguseksperdid-tõlgendajad, et ebaproportsionaalne oleks selle põhjal kontor päris kinni panna ehk Keskerakond keelustada. Nüüd on erakond jälle kohtu all.

Poliitilise hügieeni põhiküsimuses on selge (nagu Jüri Ratasel) ja printsipiaalne (nagu Karl Vainol) seisukoht võtmata kõigil erakondadel ning kasutamata parlamentaarsed vahendid lahenduseni jõudmiseks. Kaasvastutus põhiseaduse § 48 mittetäitmise eest lasub nõnda neilgi.

KOMMENTAAR

Ossinovski andis Narvas alla

Üldkogul peetud kõnes rõhutas Sotsiaaldemokraatliku Erakonna esimees Jevgeni Ossinovski, et sotsid ei loobu keeruliste muudatuste elluviimisest. "Tulevikku ehitavad need, kes julgevad," lausus ta.

Riigi tasandil võib see ju nii ollagi. Kui aga vaadata eelmiste kohalike valimiste järel Narvas toimunut, tuleb paraku tõdeda, et Ossinovski ja sotsid andsid piirilinnas alla.

Ossinovski kandideeris neli aastat tagasi Narvas, vastandades sotse pikki aastaid ainuvõimu nautinud Keskerakonnale. "Vaja on uut jõudu, kes muudab linna juhtimise läbipaistvaks ja annab linna arengule uue hingamise. Narva vajab sotsiaaldemokraate!" edastas Ossinovski valijatele. Kampaania oligi edukas ning Ossinovskile antud 2403 häält lõid pika puuga kohapealse Keskerakonna staari Mihhail Stalnuhhini tulemust. Sotside nimekiri sai 31-kohalises volikogus 11 kohta ja kuigi ülejäänud volikogu jäi ikkagi Keskerakonna kätte, oli Ossinovski eestvedamisel tehtud tulemus erakordne.

KOIT BRINKMANN
ajakirjanik

Parteide suhtumine Narvasse jätab riigi suuruselt kolmanda linna poliitpättide kasvulavaks.

"Praeguse linnavõimu üleolev ja ülbe suhtumine linna elanikesse on inimesed tõuganud poliitikast ära. Nad ei usu enam mitte kedagi ja nad ei taha osaleda linna juhtimises. Selle usalduse taastamine on üks meie prioriteete järgmiseks neljaks aastaks," rääkis Ossinovski valimistulemuste teadasaamise järel. Õhus oli optimismi ning paljude kohalike arvates oli sellele vundamendile võimalik laduda 2017. aasta kohalike valimiste võit Narvas. Kuid see töö ei oleks olnud lihtne, vaid vaevaja aeganõudev.

Kõigepealt loobus Ossinovski ise. Sügisel 2015 lahkus ta SDE Narva osakonna juhi kohalt ja teatas, et järgmistel kohalike valimistel ta Narvas ei kandideeri.

Ka Narva linna volikogus on sotsid marginaalsed tegijad, kuna erakonna fraktsioon on juba pikemat aega kolmeliikmeline.

Sotsid vähemalt üritasid

Ossinovski kiituseks võib öelda, et ta vähemalt püüdis toona Narva keskerakondlikult sumbunud poliitikas muudatust teha. Ülejäänud suured Eesti erakonnad on juba ammu Narvale käega löönud. Peale Keskerakonna muidugi, kelle kaubamärki kohalik stagneerunud poliiteliit piltlikult frantsiinina kasutab.

Paneb vaid tummalt käsi laiutama, et Narva linnavõimu rahastatavas ajalehes Gorod ilmus hiljuti arvamuslugu Aleksandr Moissejevilt, kunagiselt Keskerakonna Narva piirkonna juhilt, kes pidi politseinikule pistise lubamise eest vangis istuma ja erakonnast lahkuma. Ehk mitu aastat avalikkuse eest kadunud Moissejev on nime ja näoga jälle kohalikus elus tagasi. Tema Gorodis ilmunud arvamusloo, milles löödi kokku Narvale laekunud Euroopa Liidu abisummad, pealkirigi oli kõnekas: "Võim ja raha – õigemini, palju seda on."

Nii sotside kui ka teiste parteide suhtumine Narva Eestile tagasivõtmisesse jätabki kahjuks riigi suuruselt kolmanda linna endiselt poliitpättide kasvulavaks.

JUHTKIRI

Mida teha Hiina rahaga? Kaevame mere alla

Talsinki tunnel tõmbab Tallinna ligi raha ja inimesi, nii on teenekas turundaja Peter Vesterbacka ka Eesti edu teenistuses.

IT- ja mängumaailmas Peter Vesterbacka nimi tutvustamist ei vaja, mobiilimängu "Angry Birds" pikaaegne turundusjuht on ennegi ambitsioonikaid unistusi taevast alla toonud. Ajakiri Time valis ta 2011. aastal saja mõjuvõimsama inimese hulka.

Praeguseks on Vesterbacka aasta aega vedanud Tallinna ja Helsingi vahele rajatava tunneli projekti. Ta lubab aasta pärast ehitusega alustada ning viie aasta pärast selle valmis saada. Tema näeb asja linnulennult, nii paistab kaksiklinn Tallinn-Helsingi mitte maailma äärel, vaid keset Aasia ja Euroopa ühendust – praktiliselt maailma naba.

Eestil on sellisest suhtumisest ja pealinnu ühendavast tunnelist Äripäeva arvates ainult võita.

Koridori üks ots

Tunneli ehituseks vajalik 15 miljardit eurot ei ole Vesterbacka jaoks ulme, vaid teatud hulk tööd – selle leiab Hiinast, mis rajab uut suurt Siiditeed Aasiast Euroopasse. Kasahstani paigutatud 50 miljardi euro kõrval paistab tunneli summa juba väiksem ja selle tagasiteenimine tõenäolisem. Kasahstani miljardid on osa Hiina gigantsest Lääne-Euroopa–Lääne-Hiina autotransiidikoridorist, mis saab alguse Venemaalt ja Soomest ning lõpeb Lianyungangi sadamas Hiinas. Tunnel lisaks selle koridori algusesse Eesti.

Soome lennufirma Finnair seadis aastaid tagasi Aasia kohaks, kust on võimalik kasvu ammutada. Aasia reisida ihkav keskklass võib kümne aasta pärast juba miljardi inimeseni ulatuda, oleks rumal sellele nõudlusele mitte vastu tulla. Kaksiklinnana saaks ka Tallinn lennufirma tehtud tööst kasu lõigata ja ühtlasi saaks hiinlasi või vietnamlasi Tallinna keskajaga peibutada, kuhu jõuab sihtlinnast vaid mõnekümne minutiga. Sest kaugusi ei maksa juba ammu mõõta kilomeetrites, vaid minutites ja tundides. Nii asub ka Helsingi Pekingist vaid seitsme lennutunni kaugusel, Hiinast vaadates on see siseliini lennuaeg. Frankfurti jõudmiseks tuleb paigal püsida kolm tüütut lennutundi rohkem.

Juba tunneli ehitamine tõmbab siia piirkonda uusi inimesi ja ettevõtteid, olgu siis põhjuseks insenerihuvi või ootus, et keskkond elavneb ja turg kasvab. Paras aeg on modernse ümbrusega ahvatleda ka Brexiti tõttu Londonist lahkuda kavatsevaid kontoreid, kaksiklinnana on pakutav maksukeskkond ja töötingimused kaks korda mitmekesisem kui eraldi. MarkIT juhi Andres Agasilla arvates võiks tuhande ettevõtte siia toomine olla täitsa jõukohane.

Idee ka reisijaid juurde tuua

Vesterbacka ei kavatse aga kolijaid ootama jääda, vaid mõtleb neid ise Hiinast siia meelitada. 100 000 peret annaks muidugi juurde uusi tarbijaid ja pensionimaksjaid, aga kui meil on probleem, et riiki on ohtlik lubada tööloaga üle 1300 inimese, on see number ikka kaugelt üle võlli.

Mingit Euroopa toetust projektile kavas hankida pole ja see ei sõltu ka Rail Balticust, mis muidu võiks kenasti liini pikendada.

Tunnel seob Tallinna ja Helsingi väljastpoolt vaadates üheks punktiks, sarnasemad võiks olla ka pealinnu ümbritsevad riigid. Nagu ettevõtted viivad ühes riigis töötanud mudeli edasi järgmistesse, nii võiks teha ka kaks keelelt ja kultuurilt sarnast naaberriiki. Konkureerimiseks jääb riike küll ja veel.

LOE ÄRIPÄEVAST

Uudis "Maailma naba asub Eestis" eilses lehes lk 4–5

ÄRIPÄEV EETRIS

Alexander Elderi rikkuse valem

Eesti juurtega investor Alexander Elder jagab sel korral saates nippe, kuidas turgudelt kasumit koju tuua. Elder on Ameerikas tunnustatud professionaalne börsikaupleja, koolitaja, menuraamatute autor ja psühhiaater. Tallinnas esinedes rääkis ta sellest, kuidas turgudelt rikkus koju tuua, millist infot ta jälgib ning mis on tema tööriistad, miks alati hea haridus jõukust ei taga, milline on psühholoogia roll investori edus ja paljust muust. Temaga vestles ajakirjanik Neeme Raud. Peale selle ilmus äsja eesti keeles tema bestseller "Börsikauplemine kui elatusallikas".

Äripäev eetris

▶ **Raadiosaadet "Äripäev eetris" saab kuulata Äripäeva veebis, tellida iTunesis ja alla laadida Soundcloudis.**

16

protsenti rohkem reisijaid läbis Tallinna Lennujaama maikuus aasta varasemaga võrreldes. Möödunud aastal teenindas lennujaam 2,2 miljonit reisijat, mis on kõigi aegade parim tulemus. Mais teenindas lennujaam rekordilised 233 000 reisijat.

REPLIIK

Keskerakond lõheneb kaheks vaenupooleks

Keskerakond alles üritab õppida kõndima. Pikalt opositsioonis olnud erakond ei pruugigi korralikult rajale saada.

JOEL VOLKOV
Tanki loovjuht

Selle eest saame tänada Isamaaliitu, kes otsustas sotside juhi kombineerimisega kaasa minna, reetes nii oma aated, valijad ja riigi.

Ka on tunne, et meil – lihtsurelikel – pole tegelikult aimugi selle erakonna sisemiste probleemide suurusest. Alustades tegelikest rahastamise probleemidest ja lõpetades põhimõtteliste ideoloogiliste pingetega erakonna tuumikus. Ainus asi, mis seda seltskonda veel liimina koos hoiab, on valitsusvastutus.

Praegu on Keskerakond kordades halvemas seisus võrreldes ajaga enne valitsusse minemist. Pole fookust. On palju eri teemasid, millega peaks tegelema paralleelselt, mis aga eeldaks erakonnasiseseid usalduslikke suhteid.

Ennustan sünoptiku kombel, et täpselt sel hetkel, kui kõrgrõhkkond taandub (loe: valitsusvastutus lööb üha suurema surve tulemusena kõikuma), moodustub Keskerakonnas kaks eraldiseisvat tsüklonit. Väga suure tõenäosusega saavad neist kahest teineteise kõige suuremad vaenlased. See on paratamatu ja kardetavasti ainuvõimalik tulevik. Meie roll on olla polariseerumiseks valmis. See ei tule ilus. Iga strateeg mõistab, et vastavad idanaabri organid on seda hetke kaua oodanud – paremat momenti Eesti ühiskonda destabiliseerida lähiajal ette pole näha. Neil võib olla koguni kiusatus nimetatud protsesse mõneti kiirendada.

Iroonilisel moel saame selle kõige eest tänada Isamaaliitu, kes otsustas sotside juhi kombineerimisega kaasa minna – reetes nii oma aated, valijad ja riigi.

toimetaja Juhan Lang
tel 667 0136
juhan.lang@aripaev.ee

TOOTLUS

Indeksite parimad aktsiad

Seda, et investoreid karistav krahh kohe-kohe tuleb, räägib mitu tuntud investorit eesotsas miljardäride Paul Singeri ja Carl Ichaniga. Ülehinnatud turgudest kõnelevad järjest enam ka analüütikud.

LIINA LAKS
liina.laks@aripaev.ee
Äripäev

▲ Joogitootja Monster Beverage'i aktsia kuulub S&P 500 parimate tõusjate hulka. FOTO: BLOOMBERG

Kui võtta üks maailma populaarseimaid ja laiapõhjalisemaid indekseid, USA börsi Standards & Poors 500, siis toob see ettevaatlikumal investoril hirmuhigi otsaette: tõuseb ja tõuseb. Investor Toomas ootab, raha pihus, et see korrektsioon lõpuks ometi tuleks, et ostma hakata.

Tallinna börsi rikkaimate investorite edetabelist selgus, et suur osa on passiivsed investorid, kes kõige meelsamini ostaksid aktsia ning selle siis mitmeks aastaks unustaksid. Võtsime vaatluse alla viimase 20 aasta olulisemate börsiindeksite aktsiad ja reastasime investorile selles ajavahemikus kõige suuremat tulu toonud väärtpaberid. Sealjuures loeb vaid aktsia enda tõus, dividenditootlus jäi vaatluse alt välja.

Võrdluseks toome ka kõige rängemalt kukkunud aktsiad. Kuna vaatlusalusesse kahte kümnendisse jääb mõnigi kriis, annab see aktsiate liikumisest paremat aimu kui tavapärane aastagraafik. Tulemused on mõnevõrra üllatavad.

Ühest ja täpset infot pikema aja kohta pole sugugi kerge leida, sest erinevad andmetöötlejad kasutavad erinevat metoodikat. Lisaks tekitab probleeme asjaolu, et mõni aktsia on teinud mõne aastaga seda, mida teine mitme kümnendiga ehk korralikku võrdlusalust on keeruline leida.

Järgnevas valimis pole nende ettevõtete aktsiaid, mis vahepeal pankrotti läinud.

EDETABEL

Stoxx 600 tõusjad

koht	nimi	aktsia tootlus	tootlus, kui dividend oleks kogu aeg reinvesteeritud ajavahemikul 1998–2017
1.	Randgold Resources	7654,3	1 121 986,63
2.	Recordati	3552,14	6362,88
3.	Elekta	7876,41	5801,39
4.	Straumann Holding	7172,09	6188,51
5.	Nibe Industries	4795,26	6595
6.	DSV	4090,04	4674,38
7.	Hexagon	2922,4	4154,55
8.	Ryanair	2936,84	3443,37
9.	Vestas Wind	2672,32	2851,82
10.	Antofagasta PLC	1954,36	4788,67
11.	Eurofins	9771,87	10 204,79
12.	DDC PLC	1309,99	216 554,82

ALLIKAS: REUTERS

> **Investor Toomas ootab, raha pihus, et see korrektsioon lõpuks ometi tuleks, et ostma hakata.**

Vali hea dividendiaktsia

Kui vaadata Euroopat, toovad Bloombergi analüütikud Stoxx 600 parima aktsiana välja Luksemburgi laborianalüüsikontserni Eurofins Scientificu. Kes on aktsiat pikalt hoidud, on saanud Bloombergi arvutuste järgi 24 083 protsenti tootlust. Eurofins platseerub ka Reutersi hinnangul Euroopa aktsiate seas kõrgele kohale, kuid nende metoodika järgi on aktsia aja jooksul kallinenud 9771 protsenti – kuid kui investor oleks igal aastal saadud dividendid (tegu on tubli dividendimaksjaga) reinvesteerinud, küündiks tema investeeringu tootlus 10 204 protsendile.

Reutersi koondandmetest koorub välja vana aktsiatõde, et kui vähegi võimalik, tuleks pikaajalise investeeringu puhul valida hea dividendimaksja, kes aitab niiöelda iseenesest portfelli suurendada. Sest regulaarselt laekuvad dividendid aitavad ka aktsia langusest tingitud kaotust pehmendada. Ulmeline tootlus on arvestatud Stoxx 600 indeksis leiduvale kaevandusettevõttele Randgold – kui aktsia oleks soetatud 2003. aastal, mil ettevõte börsile tuli ning saadud dividend oleks igal aastal reinvesteeritud, siis oleks tootlus kuuekohaline.

Tippude hulgas mitu rootslast

Bloombergi järgi on Euroopa indeksi paremuselt järgmine aktsia Rootsi energiatootja Nibe Industrier, mille aktsia on kallinenud 7517 protsenti. Ka järgmine ettevõte, 2001. aastal rajatud Lundin Petroleum, kuulub rootslastele – ning selle aktsia on viimase paarikümne aasta jooksul tõusnud 5794 protsenti.

Kõige enam on kaotanud aga investorid, kes hoidsid raha Hispaania pan-

Äripäeva Akadeemia

Esinemisoskuste intensiivtreening

19–20.09.2017

Kristel Jalak, Mari-Liis Järg

Soodushind
779 € (km-ga 934,80 €)
Tavahind: 879 € (km-ga 1 054,80 €)

2-päevane videotagasisidega intensiivtreening

Info ja registreerimine: Renate Steinberg / tel: 667 0282 / e-post: Renate.Steinberg@aripaev.ee / akadeemia.aripaev.ee

EDETABEL

Stoxx 600 stabiilsemate kasvajate seas on hulk Rootsi väärtpabereid, langejate seas on ülekaalus pangad

protsendides

▲			▼		
1.	**Eurofins Scientific**	**24083**	**1.**	**Bankia SA**	**-98**
2.	Nibe Industrier	7517	2.	Marine Harvest	-97
3.	Lundin Petroleum	5794	3.	Banco BPM	-97
4.	Sartorius AG	5745	4.	Banco Popular Español	-96
5.	DSV	4656	5.	Commerzbank	-94
6.	Recordati SPA	4542	6.	Bank of Ireland	-92
7.	Fuchs Petrolub	3871	7.	Alstom	-89
8.	Ryanair	3552	8.	UnipolSai Assicurazioni	-89
9.	Paddy Power	3428	9.	Royal Bank of Scotland	-84
10.	Domino's Pizza Group	3288	10.	Outokumpu	-79

S&P 500 indeksi parimate seas on ülekaalus tehnoloogiasektor

protsendides

▲			▼		
1.	**Garmin**	**331 996**	**1.**	**AIG**	**-88**
2.	Monster Beverage	217 073	2.	Transocean	-81
3.	Amazon	66 285	3.	Xerox	-69
4.	Celgene	40 299	4.	Citigroup	-64
5.	Cognizant Tech	31 959	5.	Chesapeake Energy	-60
6.	Apple	25 771	6.	Under Armour	-56
7.	Netflix	13 476	7.	Ford Motor	-54
8.	Nvidia	8545	8.	Regions Financial Corp	-51
9.	Kansas City Southern	8242	9.	Perrigo	-40
10.	Equinix	7640	10.	Kinder Morgan	-38

ALLIKAS: BLOOMBERG

gas Bankia, Itaalia pangas Banco BMP või Lerøy Seafoodi konkurendis Marine Harvestis – need aktsiad on kukkunud 97–98 protsenti.

Suurema osa viimase kahekümne aasta kõige kehvematest aktsiatest moodustavadki nii Bloombergi kui ka Reutersi andmetel pangad. Kaotuse taga on viimane majanduskriis, mis tabas eriti valusalt finantssektorit, ning paljude ettevõtete aktsiad enam oma hiilgeajani ei küündi.

Kuid pankade aktsiad tõestavad, et põruda saab ka mitu korda. Näiteks Saksamaa Commerzbank ja Hispaania Banco Popular kukkusid esimest korda juba 1997. majanduskriisi ajal. Esimese aktsia küündis 1997. aastal veel ligikaudu 700 eurole, kuid langes siis võrdlemisi püstloodis 250 euro peale. Sealt kerkis ta viimase finantskriisi ajaks 320 euro peale, kust jälle järsult langes ja kaupleb nüüd kõigest 9,44 euro peal.

Kui riikide lõikes parimaid aktsiaid otsida, siis peab Bloomberg Suurbritannia FTSE 100 parimaks aktsiaks kihlveoettevõtet Paddy Power, mille aktsia on vaatlusalusel ajal kallinenud 3288 protsendi võrra. Saksamaa parimaks võib pidada tervishoiuteenuseid pakkuvat Freseniust, mille aktsia on kallinenud üle 1000 protsendi. Prantsusmaalt üllatavad positiivselt Vinci, Essilor International, lennunduskontsern Safran ja alkoholitootja Pernod Ricard. Kõige enam kukkunud on ArcelorMittal ja jaemüügikett Carrefour ning telekommunikatsioonisektori aktsiad.

Tallinna börsi aktsiatega on pilt veidi nukram: kui vaadata 20 aasta pikkust aega, siis pääsesid plussmärgiga investeeringute sekka vaid üksikud, teiste seas Tallinna Kaubamaja ja Tallinna Vesi. Kõige kehvemad investeeringud on Bloombergi andmete järgi aga Baltika, Arco Vara ja Pro Kapitali aktsia.

USA parimad on karastusjoogid ja Amazon

S&P 500 indeksi parim ja investoreid enim rõõmustav aktsia on Bloombergi terminali andmetel üllatuslikult seikluskaamerate tootja Garmin, millele järgnevad karastusjoogikontsern Monster Beverage ja alles kolmandana tuleb mängu Amazoni aktsia enam kui 66 000protsendise tootlusega. Tippude sekka pääseb näiteks ka Netflix.

Reutersi edetabel näeb välja mõnevõrra erinev: Garminit sealt ei leia, seevastu mahub sinna näiteks arvutimängutootja Activision Blizzardi aktsia.

Kõige hullemini on aga indeksi ettevõtetest põrunud kindlustusettevõte AIG. Kehvasti on läinud ka Fordil ning mitmel pangal.

Jaapani ja Brasiilia tõusumeistrid

Ka eksootilisematel turgudel on häid leide. Nii on Jaapani Nikkei indeksi viimase kahekümne aasta kaks parima tõusuga aktsiat jaemüüja Fast Retailing Co. rohkem kui 4000protsendise ja Softbanki aktsia ligi 2000protsendise tõusuga. Brasiilia parim on aga ravimimüügikett Raia Drogasil, mis on kõnealusel ajavahemikul tõusnud peaaegu 30 000 protsenti.

TOORAINE

Vene energiaminister: naftaturg tasakaalustub

Venemaa energiaminister Aleksander Novak tõdes, et järgmise aasta esimeses kvartalis on viimaks oodata naftaturu taastumist.

"Praeguse seisuga ületab nafta pakkumine nõudlust ja me näeme, et riikide naftavarud vähenevad. Samas selleks, et turgu tasakaalu saada, on tarvis varude veelgi suuremat vähenemist, meie hinnangul viimase viie aasta keskmisele tasemele. Me oleme kindlad, et see peaks juhtuma järgnevate kvartalite jooksul," vahendas Novakit CNBC.

1,8

miljoni barreli võrra päevas vähendasid toodangut OPEC ja osa teisi naftatootjaid. Hiljuti pikendati lepet 2018. aasta märtsini.

Novak avaldas lootust, et suhted Katariga saadakse kiiresti korda ning lahendused peaksid olema poliitilised. Ta lisas, et naftaturgu silmas pidades on kahtlemata vajalik, et riigid üksteisega vaenujalal poleks.

Minister nentis, et kõigi naftatootmise kärpe kokku leppinud riikide huvides on naftaturu tasakaalustumine, kuna lisaks hindade tõusule tähendaks see ka investeeringute suurenemist naftasektorisse.

Järgmine OPECi kohtumine toimub juulis Moskvas.

ÄRIPÄEV.EE

KOMMERTSPANKADE INTRESSITOOTED — REKLAAM

Tähtajaline hoius EUR, %

	1 kuu	2 kuud	3 kuud	6 kuud	9 kuud	1 aasta	2 aastat	3 aastat	üle 5 aasta	min summa
Danske Bank	kontakteeruge pangaga									
Tallinna Äripank	0,10	0,15	0,20	0,40	0,50/1,50	0,60/1,60	0,70/1,70	-	-	200
Tallinna Äripank (3)	0,25	0,30	0,35	0,55	0,65	0,75	0,85	-	-	200
Citadele Pank	-	-	-	0,01	0,01	0,20	0,35	0,75	-	150
Versobank	0,40	0,50	0,60	1,05	1,05	1,55	1,55	1,65	-	350
DNB	0,01	0,05	0,09	0,18	0,21	0,23	0,28	0,33	-	100
Krediidipank	0,20	0,20	0,20	0,40	0,60	0,80	1,20	1,50	2	100/200 (4)
Inbank	-	-	0,50	0,75	1,00	1,25	1,75	2,00	-	500

Jooksev hoius EUR, %

	keskmiselt kuu jäägilt	kuu püsijäägilt
Danske Bank	kontakteeruge pangaga	
Tallinna Äripank	-	0,00
Tallinna Äripank (3)	-	0,00
Citadele Pank	-	-
Versobank	0,00	0,00
DNB	0,05 (7)	-
Krediidipank	-	0,01
Inbank	-	-

Tähtajaline hoius USD, %

	1 kuu	2 kuud	3 kuud	6 kuud	9 kuud	1 aasta	min summa
Danske Bank	kontakteeruge pangaga						
Tallinna Äripank	0,05	0,05	0,05	0,10	0,15	0,20	200
Citadele Pank	-	-	-	0,90	1,00	1,30	200
Versobank	0,30	0,35	0,45	0,70	0,90	1,10	500
DNB	0,10	0,11	0,14	0,29	0,39	0,49	100
Krediidipank	0,20	0,20	0,20	0,40	0,60	0,80	100/200 (4)

Kursid on päeva jooksul korrigeeritavad; (3) personaalpanganduse klientidele; (4) internetipangas/kontoris (7) päevalõpu kontojäägilt, Äripanga jooksva hoiuse intressimäär on nüüd 0%

Pankade kontaktandmed

Citadele Pank Narva mnt. 63/1, Tallinn, tel 770 0000, faks 770 0001, e-post: info@citadele.ee, www.citadele.ee
Versobank Hallivanamehe 4, Tallinn, tel 680 2500, faks 680 2501
DnB PANK Tartu mnt 10, Tallinn, tel 686 8500, faks 686 8501, e-post: info@dnb.ee, www.dnb.ee
Eesti Krediidipank Narva mnt 4, Tallinn, tel 669 0941, faks 661 6037
Tallinna Äripank Vana-Viru 7, Tallinn, tel 668 8066, faks 668 8065

BALTI ETTEVÕTETE NOTEERIMATA VÕLAKIRJAD — REKLAAM

võlakiri	ISIN kood	emiteerimis-kuupäev	lunastamis-tähtaeg	kupongimäär	intressimakse sagedus	nimi-väärtus, €	emissiooni maht, €
PlusPlus Capital	EE3300110980	24.10.2016	1.10.2017	10,00%	kvartaalne	100	3 000 000
Finora Capital	EE3300110659	10.03.2015	15.03.2018	9,75%	kvartaalne	1 000	4 000 000
Creditstar	EE3300111046	1.12.2016	1.06.2018	11,00%	kvartaalne	1 000	15 000 000
Mainor Ülemiste	EE3300110691	16.06.2015	26.11.2018	7,00%	kvartaalne	1 000	5 000 000
PlusPlus Capital	EE3300110840	25.01.2016	1.02.2019	13,00%	kvartaalne	1 000	4 000 000
Finora Capital	EE3300110972	22.09.2016	22.05.2019	9,25%	kvartaalne	1 000	1 000 000
Endover Kinnisvara - Vega Residents	EE3300111228	30.05.2017	30.05.2019	11,00%	kvartaalne	100	6 500 000
PlusPlus Capital	EE3300111079	20.12.2016	1.10.2019	12,00%	kvartaalne	100	7 000 000
IuteCredit Europe A8	EE3300111020	28.11.2016	15.10.2019	14,00%	kvartaalne	100	1 400 000
Creditstar	EE3300111053	1.12.2016	1.12.2019	12,50%	kvartaalne	1 000	15 000 000
IuteCredit Europe A9	EE3300111194	12.05.2017	15.06.2020	14,00%	kvartaalne	100	2 000 000

Redgate Capital AS Pärnu mnt 10, Tallinn 10148, tel 66 68 200, bonds@redgatecapital.eu, www.redgatecapital.eu

REDGATE CAPITAL

FONDID — REKLAAM

LHV Varahaldus — 09.06

	ost	müük	NAV	riski-aste	% aasta algusest	tootlus (p.a), % 12 kuud	3 aastat	5 aastat	fondi maht
Pensionifond L, EUR	1,61	1,61	1,61	2,56	1,82	4,00	3,93	4,77	698 643 805
Pensionifond M, EUR	1,26	1,26	1,26	1,76	1,24	2,56	3,28	4,07	86 178 047
Pensionifond S, EUR	1,28	1,28	1,28	1,71	-0,16	-0,29	1,79	2,49	63 961 387
Pensionifond XL, EUR	1,42	1,42	1,42	2,96	2,22	4,94	4,49	5,65	119 968 219
Pensionifond XS, EUR	1,19	1,19	1,19	1,20	-0,20	-0,18	1,75	2,62	20 585 195
Täiendav Pensionifond, EUR	1,65	1,65	1,65	3,21	2,76	6,17	5,91	6,72	9 248 303
LHV Pensionifond Indeks	0,69	0,69	0,69		3,02	-	-	-	5 382 014
LHV Pensionifond Indeks Pluss	0,70	0,70	0,70		5,04	-	-	-	958 602
LHV Pensionifond 100 Pluss, EUR	1,77	1,77	1,77	8,62	1,28	3,30	3,78	6,94	4 683 701
LHV Pensionifond Intress Pluss, EUR	0,79	0,79	0,79	1,97	-0,37	-0,51	0,53	1,71	537 662
LHV Pärsia Lahe Fond A, EUR	11,08	11,19	11,19		-1,29	1,36	-9,34	8,15	11 370 726,55
LHV Maailma Aktsiad Fond A, EUR	10,37	10,47	10,47		10,54	21,11	6,34	7,04	4 247 022,16
LHV Maailma Aktsiad Fond B, EUR	6,62	6,69	6,69		10,54	21,11	6,34	7,04	-

Nordea Pensions Estonia — 09.06

	ost	müük	NAV	riski-aste	% aasta algusest	tootlus (p.a), % 12 kuud	3 aastat	5 aastat	fondi maht
Nordea Pensionifond A, EUR	1,13	1,13	1,13	6,31	2,42	6,83	3,54	5,47	213 102 209,68
Nordea Pensionifond A Pluss, EUR	0,98	0,98	0,98	9,57	2,95	10,47	5,24	7,07	29 040 816,59
Nordea Pensionifond B, EUR	1,00	1,00	1,00	4,03	1,69	3,43	2,13	3,64	23 603 407,78
Nordea Pensionifond C, EUR	0,89	0,89	0,89	2,20	0,27	-0,29	1,63	2,14	13 104 661,88
Nordea Pensionifond Aktsiad 100, EUR	1,54	1,57	1,56	12,76	3,68	14,29	6,82	9,45	10 922 130,81
Nordea Pensionifond Intress Pluss, EUR	0,80	0,82	0,81	3,56	1,26	2,9	2,82	3,65	2 374 791,84

Trigon Asset Management — 09.06

	ost	müük	NAV	riski-aste	% aasta algusest	tootlus (p.a), % 12 kuud	3 aastat	5 aastat	fondi maht
Trigon Balti Fond C, EUR	19,76	20,46	20,06	6,45	5,10	13,32	14,77	12,39	1 459 497,30
Trigon Uus Euroopa Fond C, EUR	32,73	33,90	33,23	11,80	19,20	35,98	7,80	14,16	117 440 287,20
Trigon Venemaa Top Picks Fond C, EUR	22,69	23,50	23,04	22,12	-7,34	35,07	9,51	4,04	10 879 912,11

Fondivalitsejate kontaktandmed

LHV Varahaldus AS Tartu mnt 2, Tallinn 10145, tel 680 0400, faks 680 0402, info@lhv.ee, www.lhv.ee
Nordea Pensions Estonia AS Liivalaia 45/47, Tallinn 10145, tel 710 1250, faks 710 1251, eesti@nordea.com, www.nordea.ee
Trigon Asset Management AS Viru Väljak 2, Tallinn 10111 tel. +372 667 92 00, www.trigon.ee

Maaklerifirmade kontaktandmed

LHV Tartu mnt 2, Tallinn, tel 680 0400, faks 680 0402

Kiire tee vastusteni
Äripäev
Raamatupidaja.ee

Äripäev Nr 113 (5711) 13. juuni 2017

ISSN 1406-2585

INVESTOR TOOMASE BLOGI

Sepitsen üht riskantset tehingut

Fac et aliquid operis, ut semper te diabolus inveniat occupatum.

Selle ühelt kaugete aegade õpetlaselt laenatud lause mõte on, et hoia end tegevuses, sest tegevusetud käed on saatana tööriist. See ladinakeelne sentents sobib mõneti iseloomustama üht investeerimisideed, mis juba mõnda aega mu peas küpseb. Minu puhul on see suur vaba raha hulk, mis riukalikke mõtteid tekitab. Nii olen juba aastaid tähelepanelikult jälginud Brasiilia börsi ning sealsed viimased sündmused on pannud näpud sügelema.

Turg kukkus järsult

Miks ikkagi Brasiilia ja mitte näiteks Tesla või Venemaa? Esimene põhjus on hind. Kui heidate pilgu maailma suurimatele indeksitele, siis on suurem jagu neist kerkinud kas kõigi aegade või viimase 12 kuu tippu.

Brasiilia on suurte turgude seas üks väheseid, mida lahutab kõigi aegade tipust veel jupp maad. Soodsate suhtarvude kõrval on positiivne seegi, et erinevalt teistest praegu soodsana tunduvatest turgudest võib riigis täheldada demokraatiat. See on põhjus, miks eelistan pikaajaliselt Brasiiliat näiteks meie idanaabrile Venemaale.

Kuid Brasiilia börs on kukkunud põhjusega. Üks sisepoliitiline kriis ajab teist taga ning pärast mai teises pooles lahvatanud korruptsiooniskandaali president Michel Temeri ümber on sealne börs langenud tubli 15% võrra.

Tõsi, mullu oli Brasiilia börs üks maailma parimaid ning toorainete hinna tõusu kõrval aitas sellele kaasa ka lootus, et korruptsioonisüüdistustega ametist lahkunud sotsialisti Dilma Rousseffi mantlipärija Temer suudab riigi majanduse taas käima tõmmata (majandus langes nii eelmisel kui ka üle-eelmisel aastal ligi 4% võrra). Praegune madalseis viitab sellele, et usk Temerisse on mõranenud. Pessimistid kardavad, et kui võimule saavad taas padusotsialistid, ongi riigi majandus omadega taas vähemalt mõneks ajaks metsas. Finantsportaalis Seeking Alpha on Brasiilia majanduse praegust seisu võrreldud 1970ndate lõpu ja 1980ndate alguse USA omaga. Märksõnad on suhteliselt noor tööjõud (kuid mitte liiga noor), kõrge inflatsioon, kõrged intressimäärad ja pessimistlikud meeleolud. USAs järgnes depressiivsetele meeleoludele mäletatavasti korralik börsiralli.

> **Kui fundamentaalselt paistab Brasiiliasse investeerimine mulle paljulubav, siis tehniliselt mitte veel nii väga.**
> investor Toomas

HIND

Lihtne viis Brasiiliasse investeerimiseks on fond EWZ

USA dollarites

ALLIKAS: BLOOMBERG

Jälgin pingsalt

Optimistid armastavad soodsa hinna ja parimas tööeas populatsiooni kõrval välja tuua üha küpsema demokraatia, mis aitab kaasa poliitilise süsteemi paremale toimimisele. Parim viis Brasiiliasse investeerida on New Yorgi börsil kaubeldava fondi kaudu, mille leiab sümboli EWZ alt. Dollaris kaupleva ETFi hallata on ligi 5,5 miljardi dollari eest varasid ning likviidsuse pärast südant valutada ei tule. Kui fundamentaalselt paistab Brasiiliasse investeerimine mulle paljulubav, siis tehniliselt mitte veel nii väga. Äsja Tallinnas käinud kauplemisässa Alexander Elderi tutvustatud tehniliste indikaatorite järgi maksab vähemalt esialgu veel passida.

Investor Toomas on Äripäeva välja mõeldud tegelane, aga tema käsutuses on reaalne raha, mida ta investeerib finantsturgudele. Toomas alustas tegevust 2002. aasta alguses, mil tema käsutusse anti investeerimiseks miljon krooni. Toomase investeerimisotsused langetab Äripäeva börsitoimetus, investeerimismõtteid jagab investor Toomas Äripäeva tagumisel leheküljel ja veebis.

PORTFELL

Kuidas läheb Toomase investeeringutel?

päevane muutus

–0,10%

väärtus 280 151,21 eurot
49% aktsiad / **44%** raha / **7%** võlakirjad

aktsiate päevane muutus protsentides

Statoil	**1,09**
Baltic Horizon Fund	0,77
Apranga	0
Berkshire Hathaway B-aktsia	–0,03
Tallink	–0,32
Olympic EG	–0,6
Ryanair	–0,61
Lerøy Seafood	–0,66
Microsoft	–0,8
Apple	**–1,73**

Viimased tehingud

Müüs: 11. mail 210 Lerøy Seafoodi aktsiat hinnaga 47,8 eurot aktsia. Tehingusumma oli 10 043,35 eurot. Teenustasu oli 15,06 eurot.
Müüs: 9. jaanuaril 442 Ryanairi aktsiat hinnaga 14,68 eurot aktsia. Tehingusumma oli 6488,56 eurot. Teenustasu oli 14,06 eurot.

SINU ARVAMUS

Kommenteeri Toomase investeerimisotsuseid, jaga oma kogemusi või esita küsimusi veebilehel www.aripaev.ee või e-kirjaga aadressil investor.toomas@aripaev.ee

OMX TALLINN

52 nädalat

Tallinna börsi üldindeks, kajastab põhi- ja lisanimekirja aktsiate liikumisi.

perioodi kõrgeim	1133,78
perioodi madalaim	955,95

BÖRSIFIRMA

Optimism Apple'i suhtes on lahtumas

Viimasel nädalal on analüütikud Apple'i aktsia hinnasihti langetanud juba kahel korral.
Mizuho Securitiesi analüütik Parthiv Varadarajan tõdes, et juba praegu on Apple'i aktsia sealmaal, et sügisel välja tuleva iPhone'i edu on arvestatud aktsia hinna sisse. See viitab sellele, et suurt tõusu ei maksa oodata.
Mizuho on muutnud Apple'i aktsia ostusoovituse varase "osta" pealt neutraalseks ning alandanud hinnasihi 160 dollari pealt 150 dollarile.
Kuigi uuele iPhone'ile ennustatakse edu, on põhjust uskuda, et ostavad peamiselt mitte need, kes endale esimese õunatelefoni soetavad, vaid juba varasemad iPhone'i kasutajad.
Mõni päev tagasi teatas ka Pacific Crest, et annab Apple'i aktsiale neutraalse soovituse. Sealjuures usuvad analüütikud, et järgmise 12 kuu jooksul peaks Apple'i aktsia õiglane hinnasiht jääma 145 dollari juurde.

PANE TÄHELE

Vangerdus Ekspress Meedias. Nõukogu kutsus juhatusest tagasi esimehe Tõnu Väädi. Uueks esimeheks saab Andre Veskimeister.

Bitcoin jõudis rekordini. Eile ületas krüptovaluuta rekordit märkiva 3000 dollari piiri.

Tallinna Kaubamaja suureneb. Kaubanduspind muutub 2,5 korda suuremaks.

BÖRSIKAUBAD

Kütused 12.06

USD

Nafta IPE, bbl	47,92
Nafta NYMEX, bbl	45,67
Mootoribensiin, t	511,75
Diislikütus, t	430,00
Kerge kütteõli, t	420,50
Masuut (1% väävel), t	304,50
Maagaas Henry Hub, btu, USD	3,028

Põllumajandus 12.06

nael = 453,59 g

Kohv NYBOT, USc/nael	126,85
Valge suhkur NYSE LIFFE, USD/t	418,30
Kakao NYBOT, USD/t	1993,00
Nisu NYSE LIFFE, USD/t	141,50
Rapsiseemned NYSE LIFFE Pariis	359,75

Värvilised metallid 09.06

USD/t

Alumiinium LME	1903,5
Vask LME	5675,5
Plii LME	2087
Nikkel LME	8855
Tina LME	19175
Tsink LME	2480

Väärismetallid 12.06

USD/unts, unts = 31,105 g

Kuld COMEX	1265,98
Plaatina NYMEX	938,96
Pallaadium NYMEX	889,12
Hõbe COMEX	17,24

VALUUTA

Euroopa Keskpank

Austraalia dollar	AUD	1,484
Bulgaaria leev	BGN	1,956
Hiina jüaan	CNY	7,596
Hongkongi dollar	HKD	8,714
India ruupia	INR	71,800
Jaapani jeen	JPY	123,440
Kanada dollar	CAD	1,510
Korea won	KRW	1256,540
Norra kroon	NOK	9,522
Poola zlott	PLN	4,190
Rumeenia leu	RON	4,563
Singapuri dollar	SGD	1,547
Suurbritannia nael	GBP	0,876
Šveitsi frank	CHF	1,086
Taani kroon	DKK	7,438
Tai baat	THB	38,077
Tšehhi kroon	CZK	26,223
Türgi liir	TRY	3,944
Ungari forint	HUF	307,320
USA dollar	USD	1,118

ALLIKAS: BLOOMBERG KELLA 17 SEISUGA

EUR/SEK ▲
9,7615

EUR/RUB ▲
63,6657

BÖRS

Tallinn 12.06

aktsia	sulgemis-hind, EUR	muutus eelm, %	käive, EUR	P/E	ROE	P/B	divid. tootlus
Arco Vara	1,390	0,72	420	17,3	4,9%	0,85	0,7%
Baltika	0,290	0,69	244	61,9	4,1%	2,55	0,0%
Ekspress Grupp	1,360	1,49	22 216	9,2	9,1%	0,84	4,4%
Harju Elekter	4,200	-0,94	6 446	2,6	48,3%	1,27	4,3%
LHV Group	9,770	0,10	68 272	12,9	21,0%	2,70	1,5%
Merko Ehitus	9,300	0,00	1 302	27,0	5,0%	1,35	4,4%
Nordecon	1,300	-1,52	9 990	13,8	8,9%	1,23	6,9%
Olympic EG	1,670	-0,60	302 397	8,8	26,6%	2,33	6,0%
PRFoods	0,365	3,11	1 035	32,2	1,9%	0,62	0,0%
Pro Kapital Grupp	2,020	4,12	9 518	-	-2,7%	1,32	0,0%
Silvano FG	2,830	-1,39	50 166	10,7	24,2%	2,58	7,1%
Skano Group	0,555	0,73	2 484	118,5	-23,0%	0,55	0,0%
Tallink Grupp	0,947	-0,32	170 709	14,4	5,4%	0,78	3,2%
Tallinna Vesi	13,000	-1,52	122 216	13,6	20,1%	2,75	4,2%
Tln Kaubamaja	9,200	-0,11	37 155	14,6	15,4%	2,25	6,8%
Trigon PD	0,650	0,00	#VALUE	138,8	-2,1%	1,22	0,0%
Baltic Horizon Fund	1,310	0,77	262	-	-	-	-

P/E arvutatud viimase nelja kvartali vahearuande (kui on olemas, siis rahvusvahelise raamatupidamisstandardi (IAS) kohase) konsolideeritud koondkasumi emaettevõtja osa põhjal

Riia 12.06

aktsia	sulgemis-hind, EUR	muutus eelm, %	P/E	P/B	divid. tootlus
Grindex	6,31	-1,71	16,6	0,5	-
Latvijas Gaze	9,49	-0,11	11,7	0,6	-
Olainfarm	10,40	-0,95	12,7	1,5	-
SAF Tehnika	4,65	1,09	14,6	1,2	-

PRFoods ▲
+3,11%

Grindeks ▼
-1,71%

Helsingi 12.06

aktsia	hind, EUR	muutus eelm, %	P/E	P/B	divid. tootlus
Alma Media	6,28	-1,88	21,6	4,6	2,5
Citycon	2,40	-0,08	16,0	0,9	6,1
Elisa Comm.	34,64	-0,52	21,0	5,3	4,3
Finnair	5,73	-1,72	-	0,9	-
Fortum	14,28	-1,31	25,1	0,9	-
HKScan	3,23	0,62	-	0,5	5,0
Kesko	46,99	-0,25	52,2	2,2	4,3
Neste Oil	34,40	-1,38	-	2,2	3,8
Nokia	5,68	-2,24	-	1,7	-
Olvi	30,72	-0,42	18,2	3,1	2,4
PKC Group	23,55	-0,08	36,18	3,6	-
Stockmann	7,31	-0,41	-	0,5	-
Stora Enso	11,66	-1,77	-	1,6	-
UPM Kymmene	25,45	-1,39	-	1,7	3,7
YIT	7,51	-1,05	-	1,7	2,9

Vilnius 12.06

aktsia	hind, EUR	muutus eelm, %	P/E	P/B	divid. tootlus
Apranga	2,6	0,00	-	2,6	6,2
City Service	-	-	-	-	-
Invalda	4,590	0,00	-	1,1	-
Linas Agro	0,633	-0,31	28,5	0,6	-
Panevezio Statybos	1,030	0,00	-	1,6	-
Siauliu Bankas	0,491	-0,20	2,2	1,2	-
Snaige	0,280	0,00	-	0,6	-

LOE VEEBIST
Värsked börsiuudised: **www.aripaev.ee/bors**
Turuülevaade: **investor.aripaev.ee**